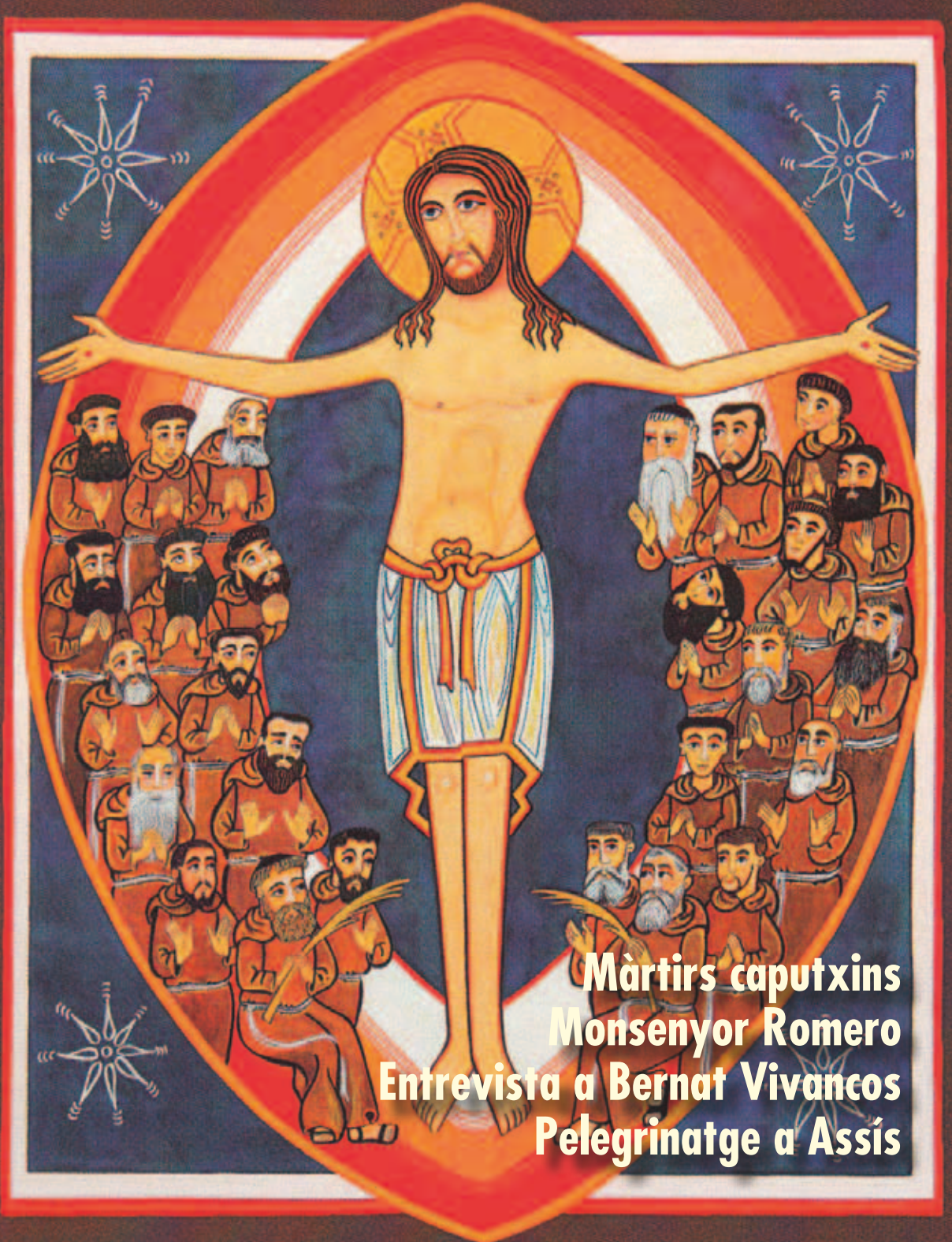


CATALUNYA FRANCISCANA

ANY LI - NÚM. 250 - SETEMBRE-DESEMBRE DE 2015



**Màrtirs caputxins
Monsenyor Romero
Entrevista a Bernat Vivancos
Pelegrinatge a Assís**

EDITORIAL

BEATS

Josep Manuel Vallejo

97

ESPAI FRANCISCÀ

Articles

MÀRTIRS CAPUTXINS

Eduard Rey

98

ASSÍS. IMPRESSIONS

Anna González

100

EN LA MEVA PROFESSIÓ

Vicenç Ollés

102

SANTA ELISABETH D'HONGRIA, REINA DELS POBRES

104

NO SABEM REBRE

Llorenç Sagalés

108

BENAURATS ELS PERSEGUITS

Josué Villalón

110

EL RELIGIÓS VA I XERRAIRE

Remei García

114

LA CARTA APOSTÒLICA DEL PAPA FRANCESC EN L'ANY DE LA VIDA CONSAGRADA

Valentí Serra de Manresa

116

ESPAI CENTRAL: RECERCA 63

BEAT ÓSCAR ROMERO, MÀRTIR

Mateu Sanclimens

ESPAI ARTÍSTIC

ENTREVISTA A BERNAT VIVANCOS

Josep Manuel Vallejo

119

ESPAI HISTÒRIC

CINC-CENTS ANYS DE LA NAIXENÇA DE SANT FELIU DE CANTALICE

Valentí Serra de Manresa

133

NECROLÒGICA

FRA FIDEL ARRIBÀ DEL SUD

Joan Botam

136

FRA JULI

Núria Miró

138

LLIBRES

TEMPS, LLOCS I FETS... UNA LECTURA (VOL. I), *Jacint Duran i Martí Rossell*

140

HIMNARI FRANCISCÀ

Jordi Llabrés

142

¡HOLA, ALEGRÍA; BIENVENIDA, LIBERTAD!

Juan Antonio Adánez

143

FRANCISCO DE ASÍS. DE LA CRUZ A LA GLORIA

Éloi Leclerc

143

JOAQUIM RUYRA I ELS CAPUTXINS

144

EL CUIDADO DE LA CREACIÓN. UNA ESPIRITUALIDAD FRANCISCANA DE LA TIERRA

Iliá Delio

144



Foto coberta:
Icona Beatificació Màrtirs Caputxins pintada
per Laura Alberich

EDITA:
Caputxins de Catalunya i Balears
www.caputxins.cat

DIRECTOR:
Josep Manuel Vallejo

CONSELL DE REDACCIÓ:
Montse Andreu
Enric Emo
Jesús Romero
Gemma Cervera
Marta Palau
Anna González

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Esteve Fornaguera
Avda. Diagonal, 450
08006 Barcelona
Teléfono 934 161 812

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:
Normal: 20 €
De suport: 30 € per amunt

EDITORIAL

BEATS

FRA JOSEP MANUEL

Tingueren els sentiments que escauen a escollits de Déu. Amb aquesta frase de sant Pau fra Gil Parés es referia als frares caputxins, màrtirs de la guerra civil, recentment beatificats. És un exemple i un model el fet que aquests germans nostres, en el moment decisiu de les seves vides, no reneguessin de la seva fe i morissin perdonant. La seva fe en el Cel i la seva fidelitat a Jesús, valien més que la vida. És el tema que encapçala la revista amb un article de fra Eduard Rey, autor d'un llibre sobre les seves vides.

En la mateixa línia, i amb ferma voluntat de no oblidar el patiment de tants cristians

perseguits i refugiats lluny dels seus països, us oferim un article de Josué Villalón, membre de la fundació *Ajuda a l'Església Necessitada*, que ens desglossa l'informe de Llibertat Religiosa (2014).

Ens plau molt, arran de la seva beatificació, recordar a Monsenyor Romero, arquebisbe de El Salvador, que donà la vida per defensar la pau i els pobres maltractats. Ens ho ofereix fra Mateu Sanclimens en la separata central.

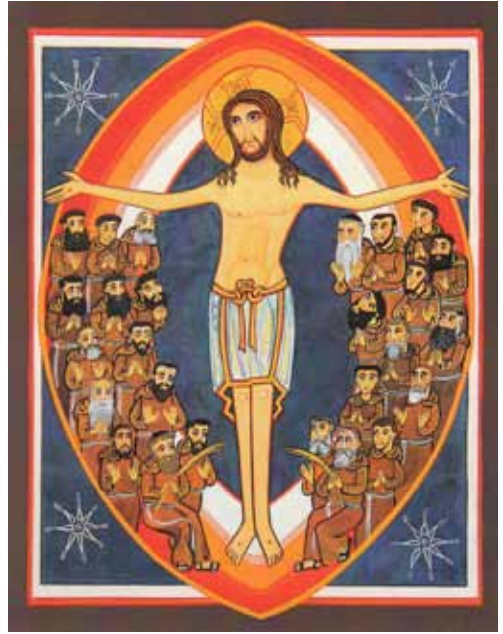
Per afegir una mica de bàlsam a tanta persecució, la nostra secció artística porta una entrevista amb Bernat Vivancos, músic, professor de l'ESMUC i exdirector de l'Escolania de Montserrat.



MÀRTIRS CAPUTXINS

FRA EDUARD REY

El dia 21 de novembre, la Catedral de Barcelona va lluir austera, però solemne, en la beatificació de fra Frederic de Berga i els seus vint-i-cinc companys, màrtirs de la nostra Província caputxina de Catalunya i Balears. Mentre es descobria lentament la gran reproducció de la icona d'inspiració romànica que per a l'ocasió ha pintat la nostra amiga Laura Alberich, veient tots els concelebrants, entre ells gairebé tots els bisbes de Catalunya i molts dels rectors de les parròquies d'origen dels nous beats, tots vermells, no podia deixar de pensar en el contrast entre aquella litúrgia i la mort que van sofrir els nostres germans. De molts d'ells tenim unes fotografies que no podem publicar: les de les fitxes mèdiques que es van fer dels seus cadàvers quan van ser portats a l'hospital. En algunes d'elles, els signes de la violència són molt evidents. Segons m'han dit els germans que han participat en la preparació de les relíquies, encara ara es pot trobar el rastre d'aquest final tràgic en algunes de les restes que ens han arribat. Van ser assassinats en qualsevol racó, o directament en el cementiri. Alguns van ser sotmesos a una mena de paròdia de judici en els comitès revolucionaris; en altres ni tan sols això es considerà necessari un cop identificats com a religiosos. Al beat Vicenç de Besalú el portaren a matar carregant un bidó de gasolina per fer-lo desaparèixer després. I és que aquesta era justament la intenció: fer desaparèixer Déu i tot el que pogués fer pensar en Ell, ja fossin edificis o persones. Hi ha mirades que converteixen els éssers



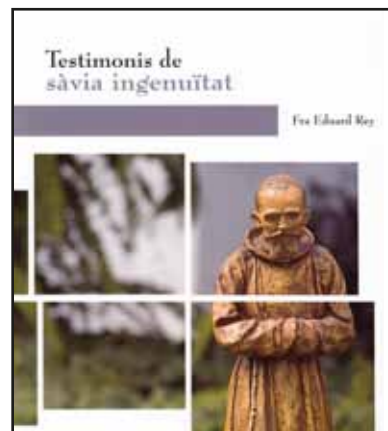
humans en objectes; ho han dit els testimonis que han sobreviscut dels camps de concentració nazis. Mirades així van ser les que van acomiadar d'aquest món els nostres germans entre trets, crits, cops, sang i fang. Quin contrast amb la nostra festa del dia 21, tan bella, tan ordenada, amb cants i gestos tan curosos!

A mesura que avançava la missa, aquest contrast anava mostrant tota la seva grandesa i profunditat. En el moment més recollit i solemne a la vegada, amb tots els concelebrants i els fidels concentrats en l'altar i el diaca encensant, vam tornar a sentir les paraules de Jesús: *Això és el meu cos, entregat per vosaltres... la meva sang, vessada per vosaltres...* Tot aquell edifici gòtic, amb la seva llum, la seva alçada, el seu aire místic, ha estat fet perquè hi res-

sonin aquestes paraules, per posar en el centre aquella mort amb la qual fa dos mil anys es va negar la dignitat humana a un profeta jueu que *va passar fent el bé* (Ac 10,38). I aleshores em vaig adonar que aquest contrast està en el cor de la nostra fe. Jesús mateix el fa servir quan descriu el judici final al capítol 25 de l'evangeli de sant Mateu. Després de presentar-nos el marc més solemne i grandios que puguem imaginar, quan el Rei ve al final del món amb els seus àngels per judicar, posa en el seu centre els gestos més humils i quotidians: donar menjar a qui té fam, vestir el despullat, acollir el foraster, visitar presos i malalts... El gran Rei que jutja el món s'identifica amb els seus germans més petits, aquells que en el món van passar pels marges, per les perifèries (com li agrada dir al Papa Francesc), per aquells llocs on la dignitat de l'home sembla haver esdevingut una paraula buida. Igualment el llibre de l'Apocalipsi, quan ens descriu el culte a Déu que inclou el cel i la terra i tot el que contenen, posa en el seu centre l'Anyell degollat, el Jesús del divendres sant, i li fa rebre tot *poder, riquesa, saviesa, força, honor, glòria i lloança* (Ap 5,12).

Tots els sacrificis, tots els solemnes cultes que s'han donat a Déu al llarg de la història de la humanitat, arribaren a la plenitud en la Creu de Jesús, en aquest do de la pròpia sang, de la pròpia vida, del propi cos, un do fet en la confiança i perdonant els enemics. I és en aquest gest on descobrim l'autèntica dignitat de l'home, aquella que cap botxí, cap torturador, cap jutge de la terra no pot eliminar. És en aquest gest que es restaura plenament la *semblança de Déu* (Gn 1,26) que hem perdut pel pecat. I és això el que celebràvem a la Catedral de Barcelona el dia 21: que els nostres germans van fer de la seva mort, i amb ella de tota la seva vida, una ofrena a Déu feta de confiança en Ell, testimoniatge de la seva realitat i perdó dels enemics.

Amb aquesta celebració, com amb tota eucaristia, vam reviure el caràcter etern del sacrifici de Crist, vam tornar a proclamar el *Sant, Sant, Sant* (Is 6,3) que els àngels canten a la presència de Déu entorn del Cos ofert, partit i entregat, descobrint la grandesa amagada d'aquells moments de trets, cops, crits i sang de fa vuitanta anys, quan la violència i l'odi no van aconseguir eliminar l'amor, la confiança, la convicció i el perdó. Quan la celebració es va acabar, i la gent s'acostava a la immensa reproducció de la icona per fer-li fotografies, la solemnitat del dia ens deixava un repte: el de mantenir viva la memòria dels nostres germans beats, fer que la memòria d'aquest dia no es converteixi en una col·lecció de fotografies al fons d'un calaix o en un racó perdut de la memòria de l'ordinador. Els nostres màrtirs ens ensenyen l'autèntica espiritualitat cristiana, la que troba la pau i la unió amb Déu en el do de si mateix. I s'agraeix que ho facin amb vint-i-sis rostres diferents, joves i vells, gent de cultura i il·letrats. Veient-los ens adonem que és en aquest gest comú de donar la vida que cadascun va manifestar més plenament la seva personalitat, la seva individualitat irrepetible, en una mena de simfonia del testimoni cristià. Ens alegrem, doncs, de poder dir ara ja amb tota la propietat: *Beats Frederic de Berga i companys, pregueu per nosaltres!*



ASSÍS. IMPRESSIONS

ANNA GONZÁLEZ

L'avió feia just uns minuts que havia aterrat a Perugia. Des de la mateixa pista s'albirava la muntanya del Subasio i, al peu del vessant, vestida de pedra blanca, l'anelhada Assís.

El que s'havia anat preparant amb il·lusió i cura al llarg de vuit mesos es va fer realitat durant una setmana; un grup de 14 persones vam fer estada a la pàtria del Poverello.

Els objectius del "pelegrinatge" eren, per una banda, conèixer els llocs fonamentals de la vida i conversió de Sant Francesc i, per l'altra, pregar amb textos de Francesc i Clara.

Cadascun dels llocs visitats va servir per a il·lustrar grans temes del franciscanisme: la conversió, la pregària, la mística de Sant Francesc, la pobresa, la minoritat, la mansuetud, la fraternitat...

El primer contacte el vam fer tot passejant pels carrers de la ciutat i anant a visitar el Sacro Convento i San Giacomo de Muro Rupto. Allà el frare acompanyant ens parlà de la joventut i de la conversió del sant. El mateix dia vam visitar Rivortorto i la Porciúncula, llocs emblemàtics de l'inici de la fraternitat i del seu creixement, on vam meditar sobre la vida fraterna.

Aquell dia, així com tots els que vindrien després, el vam acabar a l'església de Sant Damià tot celebrant les vespres. Possiblement, assistir-hi diàriament va afavorir que aquest lloc calés de manera entranyable en el nostre cor. Els salms, els cants, bellíssims! i el profund silenci, tot era un. Si hom era dins la capella, el corprenia la força de tots els allí reunits; si hom decidia restar fora, la contemplació de la natura posava la cirereta en la lloança al Senyor. Les celebracions eren

tan captivadores que alguns membres del grup es van escapar més d'un matí per assistir a laudes.

La resta de la setmana la vam dedicar a conèixer els eremitoris on havia pregat Sant Francesc amb els seus germans. Desplaçar-nos per la comarca d'Umbria ens va donar l'oportunitat de badar amb el paisatge i els poblets arrapats al bell mig dels turons o amb la gamma de verds d'una multitud de boscos.

Així, un dels dies, en què ens vam endinsar a la Vall de Rieti, vam descobrir dos eremitoris. Greccio va ser el primer. Després d'una de les reflexions diàries que el frare compartia amb nosaltres, en aquest cas sobre la Regla establerta per Francesc que tractava la vida als eremitoris, i després sobre la lúcida teologia del sant en relació al primer pessebre, vam gaudir d'una llarga estona de pregària dalt la muntanya. A primera hora de la tarda vam visitar el segon eremitori, Fonte Colombo. El silenci de la natura i una temperatura agradable ens acompanyaven en la nostra visita a la quasi sagrada hora de la migdiada. Al cap d'una estona, vam entrar a la petita església i allà, mentre el fra ens dirigia unes paraules, un a un van anar entrant onze frares i es van anar asseient cadascú al seu lloc en el cor. Era l'hora sexta. Ens hi vam quedar. Vam pregar amb ells. Em va interpel·lar la seva presència allà dalt, a Fonte Colombo. Sovint hi penso.

De nou, vam poder gaudir d'una estona de pregària. L'abundant vegetació, la solidesa d'unes roques imponents..., tot ajudava a trobar silenci dins nostre i a imaginar Sant Francesc en aquell entorn. En el mateix eremitori vam tenir el regal de poder celebrar l'euca-



la trobada també amb Sant Francesc, amb Sant Bonaventura, amb Sant Antoni de Pàdua, amb fra Lleó..., en les seves cel·les, petites i sòbries perquè res destorbés la presència de Déu.

Vam aprofitar altres dies de la setmana per conèixer més de prop la vida de Santa Clara i altres llocs importants d'Assís. En una ocasió, fins i tot vam tenir l'oportunitat de poder assistir a una conferència donada per Enzo Bianchi, fundador de la Comunitat de Bose.

Al llarg de tot l'itinerari es va anar repetint una constant, em refereixo a l'actitud de profund respecte pel sagrat que mostraven els visitants italians. Això i una estreta col·laboració entre religiosos i diocesans em va sorprendre gratament. A casa nostra aquests dos aspectes són uns reptes pendents.

L'estada a Assís va resultar encara més agradable per la bona predisposició a la convivència entre les persones que formàvem el grup. Cal afegir que el bon humor no hi va faltar mai com tampoc la música d'una guitarra que va viatjar amb nosaltres gràcies a la insistència del seu propietari. Les passejades nocturnes i els saborosos gelats també van dir-hi la seva.

Dies després, ja a casa, la vivència es va anar posant a lloc i, curiosament, a mesura que passaven els dies, el record de la vida de Sant Francesc anava guanyant força i ocupant més lloc en el cor.

Ha estat un regal haver viscut aquesta experiència. Gràcies!

ristia a la capella de Santa Magdalena, capelleta que molt amorosament ens van preparar els frares. Va ser un moment de profunda intimitat i germanor.

Altres eremitoris visitats en dies posteriors ens van permetre seguir les petjades per on havia passat Francesc. Em refereixo a llocs tan bonics i emblemàtics com: Le Carceri, Le Celle de Cortona, La Verna i Montecasale. En tots ells hi tornava a aparèixer la magnificència de la natura: grans precipicis, balms i cavitats en la roca, una vegetació desbordant que, presidint cims, ens deixaven albirar bells paisatges. Tot a punt per a la trobada amb el Senyor des de la contemplació. I

EN LA MEVA PROFESSIONÍ

FRA VICENÇ OLLÉS

Em dic Vicenç. Estic a punt de complir 65 anys i divendres 9 d'octubre vaig fer el compromís definitiu amb la vida religiosa franciscana al convent dels Caputxins de Sarrià.

A l'hora d'escriure aquesta reflexió, ja ha passat la riuada dels sentiments generats amb tanta estimació compartida.

Quan un frare arriba a dir "sí, ho vull" a les preguntes del Provincial durant l'acte de la professió, és perquè porta set anys experimentant dia a dia que la nostra forma de vida és la que li permet d'anar al fons de la pròpia existència i, acompanyat dels germans, fer el do de si mateix, pel camí de la desapropiació, el despullament i l'èxode cap a l'Altre per als altres.

Així, lleuger d'equipatge, "sense bossa ni sarró", com a veritable "pelegrí i foraster" en aquest món, un es pot immersir en el món, pobre entre els pobres, sense pertànyer ja al món.

Aquest és el camí i les ganes d'avançar-hi són grans. Recolzat en Jesús que no falla i en l'evidència que no sóc sol a fer-lo, puc anar trobant els trencats i les pistes tot i les ensepegades i defalliments que són cada cop més curts.

Divendres 9 d'octubre vaig sentir especialment l'abraçada de Jesús i dels meus estimats. Vaig poder viure una festa benedicta per Déu. Tothom la va fer possible. Érem a Sarrià una comunitat que pregava i celebrava i, sobretot, estimava.

El camí fet fins ara és curt però intens, ple de vida compartida, agraïment, pau i reconciliació.

El convent d'Arenys de Mar, on he viscut els meus primers anys de vida religiosa és la casa de formació i espiritualitat dels Caputxins de Catalunya i Balears. En diem



la Porciúncula catalana, fent referència als orígens del nostre Orde. És de dimensions considerables i excessives pel reduït nombre de frares que hi vivíem, entre 8 i 12 en diferents moments. La seva antiga horta va ser donada per a construir habitatge social, però queda un jardí esplèndid amb forma de turonet coronat per una capella de recent construcció, des d'on es pot gaudir de la millor vista del Mediterrani. A la base del conjunt es troba l'església dedicada a la Visitació, que és sòbria, acollidora i solemne i que convida a pregar. Normalment s'hi accedeix per una porta lateral al capdamunt de 7 o 8 esglaons força pendents des del carrer de Santa Maria. Al timpà damunt la porta es veu una pintura una mica descolorida d'un sant Francesc preciós i inèdit, assenyalant el mar. Al peu de la imatge s'hi pot llegir clarament: "Hic est domus Dei"; això, els qui venien a demanar quelcom habitualment, de seguida ho interpretaven al peu de la lletra i s'apoderaven de l'indret com a fills privilegiats de Nostre Senyor. Una vegada, un d'ells va fer una trastada més grossa que de costum i el vaig convidar a marxar. S'hi va negar assenyalant el rètol. Em va agradar però el vaig fer marxar... fins l'endemà.

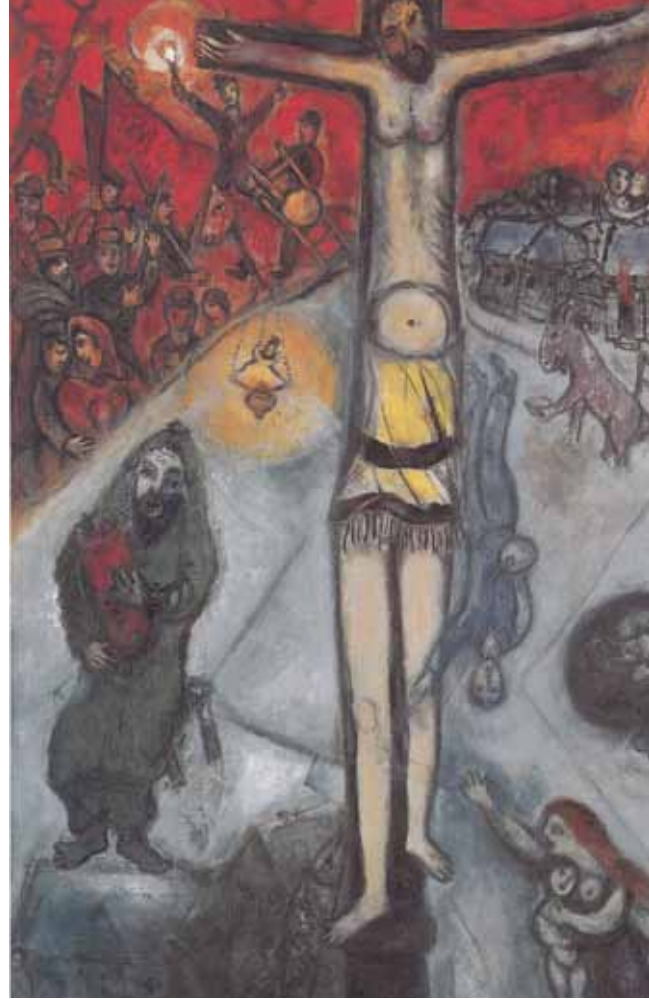
Allà, a l'escala, a l'atri de l'església propera i al corredor que duu a la porteria del convent s'hi aplega sempre tothom. És un lloc de vida que convida a viure. Hi passen catequistes, criatures que van a la catequesi, fidels, devots, penitents, penedits, voluntaris que ajuden a la gent, laics de l'Orde Franciscana Seglar, frares, aprenents de frare, molts que van a demanar, i tots els que vénen a donar i a donar-se. És un lloc privilegiat i gratuït, on es pot tastar el Regne de Déu tal com jo l'entenc. Allà m'he confirmat en el meu enamorament de la forma de vida de nostre Pare Sant Francesc. Prohibiria la visita al lloc als enamoradissos i als cercadors del Regne. És un espai que pot crear dependència.

Un frare català del segle XX, Jordi Llimona, poeta i filòsof, va escriure que: "Si acariciem amb la mirada el món de fora i el deixem entrar dins nostre com un ploviscò de primavera, participem en el gran convit de l'existència".

Un altre frare francès, també contemporani, escriptor i comunicador excepcional de la psicologia profunda de sant Francesc, Éloi Leclerc, va escriure: "Totes les coses procedeixen del mateix amor i reposen en la mateixa mà totpoderosa, i qui se sap en aquesta mà pot adormir-se tranquil sota els estels al lllindar d'un bosc per llevar-se amb el sol banyat de rosada i de llum dient: Heu-me aquí, Senyor".

Entre els dos escrits es defineix un doble moviment: obrir i fiar, fonamentals en l'itinerari espiritual de sant Francesc que el porten a l'adoració i a la lloança exultant passant per la passió en tots els seus nivells. El perfume que es destil·la en aquest procés encara avui impregna la seva petja subtil i profunda, encisant tothom que s'acosta amb respecte i interès vertader.

La dificultat, l'escull del navegant en aigües tan primigènies és el "jo" idolàtric



que s'oposa diàriament a la contemplació del Misteri.

Amb la pregària i l'ajuda segura de Déu mateix, l'aprenent de frare va avançant i descobrint el vell camí revelat a sant Francesc.

Qui tingui el valor i la gràcia d'escoltar en el silenci la Paraula, que s'hi acosti sense por i el segueixi segons el disegni de la Seva Voluntat.

En conseqüència, el camí que comença ara és ple de confiança, esperança i abandó en Déu. Em cal aprendre molt per poder arribar a ser instrument i camí de la misericòrdia de Déu. Voldria saber estar atent a les necessitats dels germans que Déu em doni i entre tots preparar-nos per acollir el seu Regne.

Gràcies!

SANTA ELISABETH D'HONGRIA, REINA DELS POBRES

Santa Elisabeth, patrona del franciscans seglars, és contemporània de sant Francesc, nasqué el 1207, i Francesc morí el 1226, quan ella tenia dinou anys. Filla del rei d'Hongria i casada amb el comte (landgravi) de Turíngia (Alemanya), conegué els primers franciscans que arribaren en missió i quedà fascinada de la pobresa i bondat d'aquells frares. Els obrí les portes del seu regne concedint-los una capella. Elisabeth i el seu marit Lluís formaven una parella model d'estimació i de preocupació pel bé dels seus súbdits. Avui que està tan desprestigiada la classe política, és un goig contemplar la vida d'aquesta dona franciscana, model de reina cristiana.

Les cròniques parlen, amb accents apocalíptics, de la crisi que colpí l'Alemanya de 1226. L'hivern precedent, que havia estat particularment dur, i havia durat fins a l'abril, havia creat danys incalculables a l'agricultura; fins i tot el bestiar, constituït en gran part per bous i ovelles, havia estat completament delmat. Vells, dones i nens, vagaven cada dia pels camps i prats i els boscos, en recerca d'herba, fruits salvatges i arrels. A vegades arribaven fins i tot a menjar qualsevol carronya. Molts d'aquells infeliços queien exhausts al llarg dels senders dels camps o sobre els carrers dels pobles. Durant aquests flagells, la fe dels homes fou posada a prova, tant com per fer-los dubtar fins i tot de l'existència de Déu però, no obstant això, Déu continua essent pare bo i misericordiós. La seva presència es transparenta en les ànimes generoses que, talment fars en les tenebres, il·luminen amb llurs obres bones aquells horrors i aquelles misèries.

En aquells terribles mesos de l'estiu de 1226, refulgeix en tot el seu fulgor la caritat d'Elisabeth, que contribuï no poc a sollevar les sofrenes dels pobles de la Turíngia. Davant dels excepcionals mals,

ella no va escoltar aquells que predicaven la moderació com a regla, perquè ningú no havia de morir de fam des del moment que els graners de l'estat eren plens. Elisabeth es comportà durant l'absència del seu marit com ell s'hagués comportat. Els mateixos funcionaris de palau, que la miraven amb una certa hostilitat, no podien acusar-la de prodigalitat. Ella va demostrar ésser pràctica i generosa, donant prova d'una encomiable capacitat organitzativa.

A l'inici, quan tots els aliments havien assolit preus molt alts, Elisabeth començà a distribuir als necessitats tots els diners que es trobaven en les arques de l'estat. Al voltant de 60.000 florins d'or passaren de les mans de la reina a les dels pobres, perquè adquirissin gra del mercat, fent així baixar el preu dels especuladors.

Quan més tard van faltar tot tipus de productes alimentaris, Elisabeth donà ordre d'obrir els graners de l'estat i de començar la distribució gratuïta als necessitats. Els historiadors diuen que era tant el blat acumulat que, per comprar-ne una quantitat semblant, hauria calgut vendre els dos castells més grans i alguna ciutat del regnat.



Durant tot el període de la carestia, Elisabeth va saber unir a la caritat la prudència i la justícia. Per evitar malbarataments, feu distribuir a cada pobre una ració de menjar suficient per a ell i la seva família. En un segon moment, en lloc de gra, ordenà la distribució de pa. Tots els forns dels diversos castells havien de coure tot el que podien fornejar.

Cada dia sortien cap al castell de Wartburg centenars de pobres per rebre llur porció de pa fresc. Elisabeth tenia cura personal de la distribució, perquè juntament amb el pa **volia oferir un somriure i una paraula de consol**. No tots podien arribar fins al castell, sobretot els vells, els nens i els malalts. La reina llavors adaptà a l'hospital una gran habitació que es trobava als peus del castell.

Si la fam creava ja de per si problemes, la situació esdevingué dramàtica quan esclatà una epidèmia, probablement de natura tifoidea.

L'hospici de Porta de Sant Jordi, transformat en hospital, responia a les exigències del moment, per fer front al creixent nombre dels hospitalitzats. Era molt provisional, però la reina féu tots els possibles per tornar-lo eficient. El seu exemple i la seva incansable activitat caritativa aconseguí millorar aquella institució.

Moltes vegades al dia, Elisabeth baixava de Wartburg per anar a prop dels seus malalts. A penes arribava, anava d'un llit a l'altre, consolant el desig de cadascú, parlant del Senyor i de la paciència que sempre havia de suportar un bon cristià. Paraules que arribaven al cor d'aquells pobres com un bàlsam saludable, perquè mostraven el testimoni d'una caritat gran. Veient-la a ella veien al Senyor.

Per satisfer llurs necessitats, Elisabeth havia venut tot el seu ornament. Una clara demostració de la generositat de la reina, que no escatimava res quan es tractava dels pobres. No menyspreava ocupar-se

dels oficis més repugnants, com si fos la darrera de les serventes. Acompanyava els malalts impeditos de moure's, els transportava d'un llit a l'altre amb les pròpies espatlles, els ajudava a satisfer llurs necessitats naturals, netejava el rostre i la boca dels discapacitats.

Extret del llibre *Santa Elisabetta d'Ungheria*, de Carlo ATTILIO CADDERI, Ed. Messaggero, Padova 1989, pag. 107-109.

TEXTOS:

Impactada pel Crucificat

És el dia de l'Ascensió. La comtessa, la seva filla Agnès, i Isabel, baixen a Eisenach a l'Església dels cavallers de l'Orde. Totes tres porten vestits vermells de la mateixa roba, molt valuosa, joies i blondes. El sol brilla, els prats floreixen. El poble està dret, mira i s'entusiasma. Isabel sent que és bella, que regnarà. Serà la princesa del país. El seu cor batega. És jove. Davant d'ella s'estén la vida i el món. Entren per la porta de l'Església. L'orgue sona, les campanes toquen. Les tres dones s'agenollen prop de l'altar. La Creu es destaca. Isabel aixeca els ulls. Què veu? Oh, què veu?

Les llagues sagnen. Un cap coronat d'espines s'inclina vers ella. Senyor, ¿esteu encara penjat a la creu? ¿Sou Vós encara home, home com nosaltres? Des de les altures celestials davallà a la terra el Rei dels Cels. I davalla novament. Ara vers el cor d'un infant que rep el Crucificat amb els braços oberts.

Isabel alça la mà tremolosa, s'arrenca la corona del cap i la deixa al seu costat damunt les lloses. Inclina el seu cap fins a terra. I esclata en sanglots.

“¿Que no teniu vergonya, senyoreta Isabel?”, diu la comtessa. “Comporteu-vos decorosament, i no com una cuinera!”

Isabel alça el seu rostre amarat de llàgrimes: què ha de dir?, com ha d'explicar el que ha vist?

“Ell és Rei. I porta una corona d'espines. ¿I haig d'agenollar-me al seu davant amb una corona d'or i perles? No puc!”. I novament cobreix els seus ulls amb l'extrem de la seva capa.

La comtessa i Agnès la imiten, com si aquesta nova actitud fos un costum de la cort. Cal que el poble no s'adoni de res.

El miracle de les roses

El comte Lluís ho inspecciona tot personalment. Veu amb els seus propis ulls totes les destrosses que han causat la fam i la pesta, i de quina manera meravellosa Isabel ha proveït a tot. Però observa també el ressentiment que s'aixeca a Wartburg contra la generositat d'Isabel. Tots viuen, encara, amb el temor d'haver de morir de fam.

Lluís: Doncs bé, vull demanar-te quelcom, estimada germana!

Isabel: Sí, estimat germà?

Lluís: Mentre jo no ho hagi ordenat tot i no hagi fet venir nou gra per a l'hivern, no





has de repartir més pa, ni farina, ni carn, ni cap altra mena de queviures.

Isabel resta silenciosa. Vol obeir, però pels corredors, en els salons, en la seva cambra, fins a les grades de l'altar del seu oratori, la persegueix el crit: "Mare, mare, ajuda'ns".

Isabel pensa que és millor obeir Déu que els homes. Però, ¿puc no ésser obedient a Lluís, el meu estimat germà...? Lluís vol sempre el que Déu vol!

Un dia baixen cap a Eisenach. Isabel porta una cistella plena de pa. Guda i Isentrud porten vi i carn. Les tres amaguen les cistelles amb les amples capes, per tal de no causar escàndol als criats del palau. Quan són arribades al peu del turó, a una corba del camí, on un faig desplega les seves branques, exclama Isentrud, esglaiada: "¿No ve per allí el comte?".

Lluís s'apropa a cavall. Es meravella que Isabel no corri al seuencontre com altres

vegades i no li obri els seus braços. Quan s'apropa més, s'adona que porta quelcom sota la seva capa. Salta del cavall, l'agafa per la brida i camina cap a Isabel.

Isabel es queda parada. El contempla amb mirada radiant.

-¿Què portes aquí sota la teva capa, Isabel? –pregunta Lluís, seriós.

-Mira-ho tu mateix, estimat germà! –diu Isabel. I amb un ample moviment obre la seva capa.

-Roses? En aquest temps?

-No, pa! –diu Isabel. I mira la cistella. Hi resplendeixen roses blanques i vermelles.

S'esglaia tant que els seus genolls comencen a tremolar. Mes Lluís, agafa la vora de la capa d'ella i la posa delicadament damunt la cistella, com si volgués ocultar el secret que els seus ulls han contemplat. Després s'agenolla i besa la vora del seu vestit.

-Segurament és que Déu creu que no has d'enutjar-te –diu Isabel somrient.

-Ell vol mostrar-me el que tu realment regales –diu Lluís. Certament quelcom més que pa. Segueix en nom de Déu el teu camí! I deixa passar Isabel i s'inclina profundament davant d'ella.

-¿Què ha passat? –pregunten Guda i Isentrud, que no han vist el miracle.

-Déu ha intervingut a favor meu –respon Isabel. El seu Amor és infinit!

El comte Lluís cavalca costa amunt. És una santa, pensa, i jo vull també esdevenir sant.

Fragments extrets del llibre *Santa Isabel*, d'Elisabeth VON SCHMIDT-PAULI, Barcelona: 1994.

Bibliografia

Carlo ATTILIO CADDERI, *Santa Elisabetta d'Ungheria*, Padova: Ed. Messagero 1988.

Salvador CABOT ROSSELLÓ, *Santa Isabel*, Palma de Mallorca: Franciscanos TOR 2006.

NO SABEM REBRE

LLORENÇ SAGALÉS

En la guarició del sordmut que apareix a Mc 7, 31-37, hi ha un “sospir” de Jesús que ens esglaia per la seva força: “I mirant al cel, Jesús sospirà”. Sospirà, és a dir, aspirà primer profundament, com si s’omplís de tot l’Esperit de Déu; i a continuació, gairebé fins al gemec, amb una fatiga i un desig d’un altre món, espirà, vessà el seu alè, el seu Esperit, sobre aquell pobre sordmut que l’ha commogut fins a les entranyes. I què li diu, Jesús, què li balbucejia? “Effetà”, això és, “Obre’t!”.

El Cristianisme és obertura, anhel de llibertat, lliurament, o no és res. I si quelcom travessa contínuament Crist és la seva pretensió de desemmascarar la nostra mentida, de trencar el nostre cor endurit, d’ensenyar-nos a escoltar, de fer-nos participar en la llibertat del seu amor. Per això, el sordmut de l’Evangeli ens representa espiritualment a tots. ¿Com escoltarem si abans no aprenem a callar, si no aprenem a estimar el silenci, i no només el silenci exterior, sinó per damunt de tot el silenci interior? ¿Com aprendrem a escoltar l’altre i a dialogar de veritat amb ell, si no ens callem per dins, si no ens oblidem

una mica de nosaltres mateixos i intentem atendre el que necessita l’altre? ¿I com escoltarem Déu i percebrem el seu misteri si sovint només vivim tancats en les nostres quimeres, en les nostres petites preocupacions privades?

A mida que ens fem grans, ens creiem molt savis i justos, pensem que ja coneixem Déu i els altres, que no tenen massa a ensenyar-nos; ens hem construït amb esforç unes grosses muralles de protecció



davant els perills del món, i així intentem no deixar-nos sorprendre massa per Déu.

Potser la nostra major temptació avui, de tots, del nostre temps, és que ja no sabem rebre. No és que no creguem en Déu; és que no volem exposar-nos nus davant Déu perquè tenim por que Ell prengui possessió de nosaltres. I no estem disposats a això, no volem perdre el control de les nostres vides. I ens inquieta profundament que ens estimi fins a l'extrem, així, amb desmesura, en excés; ens resistim a deixar-nos estimar per Ell. Estem sords perquè ens pensem que així escoltem. I a Jesús, a l'Església, venim els sords, els cecs d'esperit, els malalts i empresonats que pidolem la

llibertat. El qui pensi que ja és just, que veu, escolta i camina perfectament, no percebrà res en Jesús. Però a tots els qui plorem la nostra sordesa i anhelem consumir-nos d'amor, Jesús ens diu: "Obre't!", deixa que Jo sigui la teva obertura, permet-me que t'estimi fins a donar la vida per tu, rep l'alè del meu Esperit sense mesura, deixa que "expiri" d'amor (que mori) per tu a la creu per tota l'eternitat.

Aquest és el sentit profund del sospir de Jesús, del seu aspirar-i-espigar el seu



Esperit de vida per nosaltres, per tots. Obrir el nostre cor, aprendre a escoltar Déu i a rebre'l, és consentir, deixar que mori per nosaltres per amor. ¿Com podríem parlar de Déu, donar testimoni d'Ell, si no el rebéssim prèviament? ¿Com podríem passar a la paraula sense curar la nostra sordesa? El qui no escolta primer Déu, no té res a dir als homes. Demanem a Déu que es compadeixi de nosaltres i ens concedeixi la gràcia d'aprendre a escoltar el seu silenci.

“BENAUATS ELS PERSEGUITS” (Mt 5,10)

JOSUÉ VILLALÓN

El cristianisme, la religió amb més seguidors del món amb uns 2.100 milions és, no obstant, la fe més perseguida del planeta. Si el segle XX acabava convertint-se en el pitjor segle d'amenaques, atacs i assassinats contra cristians –va haver-hi més màrtirs que en els dinou segles anteriors– el segle XXI ha començat amb un panorama poc encoratjador. Segons els experts en Drets Humans, la llibertat religiosa ha entrat en un període de greu deteriorament a nivell mundial. Països com l'Iraq, l'Àrabia Saudí, Nigèria o Corea del Nord, s'han convertit en el cadafal del “poble de la creu”.

Ser cristià avui en dia en molts països del món significa ser un ciutadà de segona, exposat a amenaces, marginació, arrestos o fins i tot la mort. Segons l'Informe Llibertat Religiosa 2014, elaborat per la fundació pontifícia Ajuda a l'Església Necessitada, en els darrers anys en un terç dels països del món la llibertat religiosa està en greu deteriorament. Per suposat, la falta de llibertat per a practicar la fe no afecta només als cristians, però es calcula que el 75% de les persones creients que pateixen persecució per la seva fe són batejats. Com recull aquest estudi, un total de 200 milions de cristians en tot el món són perseguits a causa de la seva fe i 50 milions més pateixen algun tipus de discriminació. Unes xifres enormes que no es corresponen amb el número de notícies que treuen a la llum aquesta realitat.

La llibertat religiosa, un dret trepitjat

Una de les principals causes de l'augment de la

persecució és la poca importància que es dóna des de l'Occident i els països desenvolupats –aquells que tenen més capacitat per a defensar les llibertats i drets de les persones– a la religió. La “ignorància religiosa” desfavoreix la llibertat religiosa, un dels drets fonamentals que afecta també als que no s'identifiquen amb la religió. L'article 18 de la Declaració Universal de





Drets Humans afirma: “Tota persona té dret a la llibertat de pensament, de consciència i de religió; aquest dret inclou la llibertat de canviar de religió o de creença, així com la llibertat de manifestar la seva religió o la seva creença, individual i col·lectivament, tant en públic com en privat, per l’ensenyament, la pràctica, el culte i l’observança.”

L’Església Catòlica té molt present la defensa d’aquest dret. És quelcom indispensable per al desenvolupament de la dignitat de la persona i base dels altres drets, com recull el document *Dignitatis Humanae* del Concili Vaticà II: “La persona té dret a la llibertat religiosa. (...) Aquest dret ha de ser reconegut en l’ordenament jurídic de la societat.” Seguint el magisteri de l’Església, els diferents papes han denunciat aquesta greu situació. “El dret a la llibertat religiosa es fonamenta en la mateixa dignitat de la persona humana”, ha reconegut Benet XVI. El Papa Francesc constantment ha repetit que actualment hi ha més cristians perseguits que en els primers anys del cristianisme. I en l’audiència general del 25 de setembre de 2013, pocs mesos després de la seva elecció, llançava aquesta reflexió: “Quan penso o escolto dir

que molts cristians són perseguits i donen fins la vida per la pròpia fe, ¿això toca el meu cor o bé no m’arriba? ¿Estic obert a aquell germà o a aquella germana de la família que està donant la vida per Jesucrist?... ¿Quants de vosaltres pregueu pels cristians que són perseguits?”.

Països de major persecució de cristians

En la llista d’estats amb les violacions més greus a la llibertat religiosa, que apareix dins de l’Informe Llibertat Religiosa 2014, predominen els països musulmans. De fet en la llista dels 20 països classificats en la categoria “d’alta persecució”, 14 d’ells pateixen persecució lligada a l’islam extremista. Es tracta de l’Afganistan, l’Aràbia Saudí, l’Egipte, l’Iran, l’Iraq, Líbia, Maldives, Nigèria, Paquistan, República Centre-africana, Somàlia, Síria, Sudan i Iemen. En els 6 països restants, la persecució està lligada a règims autoritaris. Es tracta de l’Azerbaijan, Xina, Corea del Nord, Eritrea, Birmània (Myanmar) i Uzbekistan. Aquests països també són assenyalats per l’organització cristiana protestant Open Doors o pel Departament d’Estat dels Estats Units com a focus d’intolerància religiosa.

El deteriorament de la llibertat religiosa a nivell mundial fa més urgent la necessitat que tots els líders religiosos proclamin alt i clar la seva oposició a la violència per motius religiosos. El Patriarca de l'Església Greco-catòlica Melquita de Síria, Gregori III Laham, que ha estat una de les primeres veus en denunciar la persecució dels cristians en el seu país, a rel de la guerra que està dessagnant Síria i provocant la major catàstrofe de refugiats de la història, assegura que "estem cansats, molt cansats. A vegades perdem l'esperança, cridem a Déu. Per això demanem al món sencer que posi fi a aquesta guerra". Així mateix el Patriarca destaca el paper de l'Església en l'assistència als refugiats sirians, «L'Església és el refugi, les nostres esglésies estan sempre obertes. Això ho podem fer només gràcies a l'ajuda dels nostres germans catòlics de tot el món».

Prop de Síria, a l'Iraq, els cristians han passat de ser 1,6 milions abans de la caiguda de Saddam Husein a només 200.000 en l'actualitat, llastats pels grups yihadistes i amb el cop dur de l'avenç de Daesh (Estat Islàmic), que ha provocat el desplaçament de 150.000 cristians que es troben refugiats sense llar. Els cristians iraquians porten anys vivint la marginació, no poden exercir determinats càrrecs públics i són vistos com aliats dels països Occidentals. Un altre cas similar és el de Nigèria, on al nord del país ha irromput des de fa uns anys el grup islamista Boko Haram (en català "l'educació occidental és pecat") que ha portat a terme nombrosos atemptats en institucions educatives i esglésies. Els mitjans de comunicació de tot el món van obrir els seus titulars el 15 d'abril de 2014 amb la notícia del segrest de més de 200 nenes en una escola cristiana per Boko

Haram al nord de Nigèria. El grup terrorista s'ha convertit en un dels més sanguinaris del món deixant 10.000 víctimes només l'any passat.

L'extremisme religiós en l'àmbit dels països musulmans ha crescut des de la irrupció de la mal anomenada "Primavera Àrab". A l'Àrabia Saudí, participar en la celebració de l'Eucaristia o posseir una Bíblia és motiu per a ser arrestat pels mutawwa'in, la policia religiosa. Es calcula que en el país de la Meca viuen més d'un milió de cristians, la majoria immigrants pobres procedents de l'Índia, Filipines o Etiòpia, que es veuen abocats a viure la fe de manera clandestina. Un altre tipus d'extremisme és el de les ideologies atees imposades per règims autoritaris com la Xina, Vietnam o



Corea del Nord. Aquest darrer és assenyalat com el país més intolerant contra la religió, els cristians sorpresos en celebracions o amb algun llibre religiós són confinats a camps de reeducació. El missioner sudcoreà Kim Jung-Wook, de 50 anys, ha estat condemnat a treballs forçats de per vida a Corea del Nord per suposadament intentar establir esglésies clandestines en l'Estat totalitari. Kim havia estat arrestat a l'octubre de 2013, quan va entrar a Corea del Nord des de la Xina. Al febrer de 2014 va aparèixer en una conferència de premsa nordcoreana en què suplicava clemència a les autoritats del país.

50 anys sostenint l'Església perseguida

La fundació pontifícia *Ajuda a l'Església Necessitada*, és una obra de l'Església Catòlica per recolzar aquests cristians perseguits. "Volem continuar sent la veu dels que no tenen veu, volem destruir la closca de la indiferència i moure'ls cap a l'Amor; volem continuar servint l'Església que pateix en qualsevol lloc del món". Amb aquestes paraules la presidenta d'Ajuda a l'Església Necessitada, Pilar Gutiérrez Corada, ha explicat la missió de la Fundació Pontifícia, ara que celebra el seu 50 aniversari d'activitat a Espanya.

Ajuda a l'Església Necessitada va arribar a Espanya l'any 1965 de la mà del pare mercedari Alfonso López Quintás. "Aquesta obra va començar molt humilment, sense cercar-se a si mateixa, per a fer el bé i defensar la fe on estigués en perill", assegura el fundador. López Quintás va explicar que des del seu origen, amb el pare Werenfried van Straaten, la missió de la Fundació ha estat sempre socórrer "com un ressort a l'Església allà on tingués alguna necessitat. Sempre al servei de la jerarquia de l'Església i sense aigualir l'Evangelí".

En els seus 50 anys de treball a Espanya, Ajuda a l'Església Necessitada ha aconseguit donar recolzament a més de 13.000 projectes d'ajuda a l'església en dificultats a tot el món, gràcies únicament a les donacions privades de milers de benefactors. La Fundació, que té seu a Barcelona, València, Toledo, Santander i Getafe, ha aconseguit recaptar en mig segle d'existència en el nostre país un total de 133 milions d'euros, destinats a projectes de construcció i reconstrucció de temples; sosteniment de sacerdots, religioses i seminaristes; mitjans de locomoció; mitjans de comunicació; material catequètic i ajuda a refugiats.



"EL RELIGIÓS VA I XERRAIRE"

REMEI GARCIA

Admonició 21

Benaurat el servent que, quan parla, no mira la recompensa, no es posa al descobert i no s'apressa a parlar, ans assenyadament preveu el que ha de dir i respondre (v. 1-2).

En un dels seus articles teològics, Karl Rahner subratllava la necessitat de saber pronunciar paraules que tinguin un ver significat..., aquelles paraules que uneixen, que són missatgeres de la realitat, nascudes del cor... Hi ha una immensitat de paraules que segons com les empli l'home, tindran una categoria o una altra. Tot aquell que no ha caigut en la mort absoluta de l'esperit diu paraules originals.

Quan, al cap d'una diada de silenci –diu Miquel Estradé–, l'home pronuncia una paraula, hi ha possibilitats que sigui portadora de sentit i susceptible d'establir una veritable comunicació amb els altres homes. En efecte, el silenci ens fa comprendre l'escissió que pateix l'home d'avui, la manca d'una paraula encarnada. Cada vegada més palesem la manca de silenci. D'aquell silenci que neix del trobament amb un mateix, amb Déu i amb les coses. La xerrameca del xerraire, en canvi, està plena de paraules buides, mancada de silenci i incapaç de produir una veritable comunió. Aquests no són pobres d'esperit,

atès que tot ho fan *amb mires al guany* (v.2c.). Les seves paraules no neixen del silenci interior. Tot això són seqüeles de la incapacitat de portar una vida de silenci. Causat per l'allunyament del propi nucli, d'una visió superficial de la vida. Per una desconexió amb l'àmbit religiós, amb la transcendència.





Tenim necessitat de conrear el silenci. Benaurat el servent –diu Francesc–, que no té pressa en el parlar, que reflexiona i pensa ben bé allò que ha de dir i respondre; dóna pas a la manifestació de la presència misteriosa de Déu en tot. El seu afany no és la recompensa, sinó el fet de guardar en el seu cor els béns que el Senyor li atorga. La seva riquesa consisteix a fer del seu cor el tresor de la saviesa divina. Despullat de si mateix i celat als ulls de tots, avança pel camí de la desapropiació.

En el fons, les paraules del xerraire, ens diu Francesc, són *paraules de poc profit* (v.3) per a aquells que les escolten. No havent nascut del silenci de la pregària, de la meditació profunda, d'una ment

ponderada i reflexiva, d'un cor abrandat de sinceritat, no penetren en el cor dels oients, retornen a ell infecundes. Aquesta és la seva recompensa. Allò que sembla és allò que recull.

Sovint en les nostres fraternitats no es fomenta un diàleg autèntic. La gran tragèdia del nostre món i a voltes de les nostres mateixes comunitats i de la nostra vida és la falta de comunicació autèntica; sentir sense escoltar. El diàleg autèntic, quan arriba a produir-se, és sempre fecund, perquè és trobar-se dues ànimes en claredat. La veritable naturalesa del diàleg no és convèncer, sinó exposar; no ser convençut, sinó entendre. És absolutament indispensable dins el nostre carisma franciscà la necessitat de diàleg, de paraules amb sentit.

LA CARTA APOSTÒLICA DEL PAPA FRANCESC EN L'ANY DE LA VIDA CONSAGRADA

VALENTÍ SERRA DE MANRESA

En cloure el dia 29 de novembre de 2013 la trobada del Sant Pare amb un grup de 120 superiors generals, el Papa anuncià que, en el context del cinquantenari de la cloenda del Concili Vaticà II, desitjava que l'any 2015 fos dedicat a la vida consagrada. Pocs dies abans de començar aquest peculiar temps eclesial d'esperança i alegria que és el temps litúrgic d'Advent, el papa Francesc ha volgut regalar als membres dels nombrosos Instituts de Vida Consagrada i Societats de Vida Apostòlica una bella i suggeridora carta signada a Roma el 21 de novembre de 2014, en la festa de la Presentació de Maria en la qual declara obert l'Any de la Vida Consagrada.

En aquesta Carta Apostòlica el Papa hi expressa els objectius, expectatives i horitzons per a viure durant aquest temps de gràcia –Any de la Vida Consagrada– que anirà des del primer diumenge d'Advent fins a la festa de la Presentació del Senyor del 2016. Per al Sant Pare és un objectiu prioritari de la vida consagrada situar l'esguard, de manera ferma decidida i esperançada en el futur per tal que l'Esperit Sant impulsi els religiosos i religioses d'arreu del món a fer, amb joia, coses grans. I si, d'una banda, el papa Francesc demana als consagrats a mirar el seu passat històric amb joia i agraïment per tal de mantenir ben viva la pròpia identitat i carisma (en una experiència de *memoria grata*), alhora els exhorta a viure els moments presents amb passió i, sense perdre mai la dimensió profètica de la vida religiosa maldar per deixar-se colpir per la força de l'Evangelí tot posant-lo en pràctica

amb fe i alegria sota el guiatge de l'Esperit. També el papa Francesc en la seva Carta Apostòlica demana als religiosos d'abraçar el futur incert amb aquella esperança que no defrauda i que, alhora, permet als religiosos i religioses de seguir fent coses grans sense caure en la temptació de fixar-se en el nombre i en l'eficàcia. Particularment el papa Francesc s'adreça als joves religiosos i els demana que aportin a la vida consagrada frescor i il·lusió des d'una vivència radical, i generosa, de l'opció de vida consagrada posada al servei del Regne. En la seva carta als religiosos el papa Francesc es mostra enamorat de la vida consagrada i molt entusiasta de l'alegria que predicà el sant que el Papa escollí com a nom: Francesc d'Assís, un sant que totes les fonts franciscanes coincideixen en el fet d'indicar que, de natural, era alegre, i que es mostrà joiós fins i tot en les adversitats i contratemps. La joia del cor anà lligada a la seva manera de ser i impregnà el franciscanisme primitiu, i aquest capteniment és el que el Papa voldria per als religiosos dels nostres dies: ser testimonis i propagadors de la senzillesa i de la joia de l'Evangelí.

En la Carta Apostòlica, a més dels objectius ara esmentats, el Sant Pare esbossa també un seguit d'horitzons i expectatives. En primer lloc desitja que en aquest Any de la Vida consagrada els religiosos s'esforcin per desvetllar el món ("*Mi attendo che "svegliate il mondo"*") de tal manera que, també, els laics s'animin a compartir els ideals, l'esperit i la missió dels Instituts religiosos amb qui col·laboren o bé mantenen alguna relació, aspecte que



especialment per als que cerquen una vida espiritual més intensa.

En aquesta engrescadora Carta Apostòlica el papa Francesc recorda que “la vida consagrada està cridada a encarnar la Bona Nova a través del seguiment de Crist, mort i ressuscitat” i exhorta a assimilar la manera de ser i d’actuar de Crist, per tal de poder ser, a semblança de Crist, presència del

ha d’esperonar els ideals de col·laboració dels membres de l’Orde Franciscà Seglar amb tota la família franciscana.

En la carta el Papa demana que s’arribi a prendre consciència que la vida religiosa és una gràcia que afecta el cos eclesial, i que cal afavorir el diàleg intermonàstic amb les grans tradicions religioses, i espera dels bisbes que es mostrin tothora agraïts i acollidors amb la vida consagrada; veritable do de l’Església, que neix a l’Església i que és per a l’Església.

Al llarg del text de la seva Carta Apostòlica el papa Francesc hi expressa les seves expectatives, indica allò que espera de la vida religiosa. En primer lloc el Papa vol que arreu del món els religiosos siguin els missatgers i testimonis de l’alegria, vivint amb joia i radicalitat la seva vocació, de tal manera que l’audàcia dels religiosos viscuda amb radicalitat en la seva vocació, mantingui vives les utopies. El papa Francesc vol que els religiosos siguin “experts” en comunió a través de la vivència coherent dels ideals de la fraternitat, i que també els membres dels Instituts religiosos i Societats de Vida Apostòlica es facin presents a les perifèries on hi ha els pobres i els exclosos. El papa Francesc en la seva carta expressa, a més, el desig que fóra convenient que els monestirs i cases religioses esdevinguin llocs d’acollida,

Regne i llum del món. Tots els objectius i les propostes del papa Francesc que trobem en el cos d’aquesta Carta Apostòlica hauran de “desvetllar” i d’orientar la diversitat de membres dels Instituts de Vida Consagrada i Societats de Vida Apostòlica a viure intensament, i en comunió eclesial, aquest Any de la Vida Consagrada talment un temps de conversió i de gràcia, tal com també ho ha suggerit recentment el cardinal De Aviz: “La vida consagrada és signe dels béns futurs en la ciutat humana, en èxode al llarg dels viaranyes de la història, de manera que accepta de mesurar-se amb certes provisionals, amb situacions noves, a la recerca del rostre de Déu, a fi de viure l’amor pel Regne amb fidelitat creativa i amb prompta laboriositat. És un camí que demana una obediència i una confiança radicals, a les quals només la fe permet d’accedir i que només en la fe és possible de renovar i consolidar.”

La lectura assimilada d’aquesta Carta Apostòlica, ben cert, ha d’ajudar els religiosos, i de retop l’Església sencera, a saber mirar encertadament vers els horitzons que l’Esperit suggereixi, maldant per assolir coses grans a través del discerniment dels senyals petits i fràgils, i tot posant en joc els recursos dèbils amb fe i confiança. En efecte, de la lectura del text



papal se'n desprèn la convicció que la vida consagrada, nodrida per l'esperança de la promesa, avui se sent cridada a prosseguir el camí de la consagració sense deixar-se condicionar per allò que es deixa enrere segons la indicació de l'apòstol: "No em penso pas haver-me'n apoderat encara; faig només una cosa: oblidant-me d'allò que queda enrere corro cap a la meta, cap al premi que Déu ha convocat allà dalt en el Crist Jesús " (Fl 3,13-14), disposats sempre a mirar més enllà del present.

El text d'aquesta Carta Apostòlica, en clara connexió amb l'exhortació apostòlica *Evangelii gaudium* (del 24 novembre de 2013), ens convida a deixar-nos portar per l'Esperit, renunciant a calcular-ho i controlar-ho tot, i a permetre que l'Esperit Sant ens il·lumini, ens guïi, ens orienti i ens empenyi on Ell vulgui. Aquesta carta papal haurà d'ajudar-nos, sobretot, a retrobar la fecunditat de la vida consagrada no només en el testimoniatge a favor de la bondat i del bé, sinó també en la solidaritat dels gestos compartits que acullen i guareixen, puix que és en els límits de la feblesa humana on els religiosos són cridats a viure la conformitat amb el Crist caminant, dia a dia, a la llum dels signes

de Déu perseverant en la *sequela Christi*, mentre experimentem la joia i renovem l'entusiasme del primer trobament –el dia que vam ser cridats– amb Aquell que és el centre de tota vida consagrada.

Cal assenyalar, que en començar la seva Carta Apostòlica, el Sant Pare, en adreçar-se als instituts de vida consagrada i societats de vida apostòlica, manifesta de bell antuvi que ho fa des de la seva condició religiosa, membre de la Companyia de Jesús, "germà vostre, consagrat a Déu com vosaltres", tot posant de manifest el gran do de poder ser els religiosos apòstols de la joia i, alhora, testimonis arreu del món de l'amor i misericòrdia de Déu, i encomana aquest repte i missió dels religiosos a la Mare de Déu, model de l'escolta silenciosa, joiosa i contemplativa de la Divina Paraula, tal com ja ho posà en relleu a la cloenda de l'exhortació apostòlica *Evangelii gaudium*: "Salve Maria, Dona de l'Aliança nova, us anomenem benaurada perquè heu cregut i heu sabut reconèixer les petjades de l'Esperit de Déu en els grans esdeveniments i també en aquells que semblen imperceptibles!".

A la Mare de Déu, Mare de l'Església, li demanem, de cor, que faci fruitar tots els objectius, les propostes i els horitzons que el papa Francesc ens ha presentat al llarg d'aquesta Carta Apostòlica i que, en clara harmonia de pensament amb la ja esmentada exhortació *Evangelii gaudium*, demana als religiosos el compromís de bastir una espiritualitat, talment un *art* de la recerca, que ofereixi perspectives inèdites al sentir en la vida la potència de l'Evangeli, que hem d'experimentar com a salvació i joia.

La Carta Apostòlica la podeu trobar a: http://w2.vatican.va/content/francesco/es/apost_letters/documents/papa-francesco_lettera-ap_20141121_lettera-consacрати.html

ENTREVISTA A BERNAT VIVANCOS MÚSIC I COMPOSITOR

MONTSE MATHEU I FRA JOSEP MANUEL VALLEJO



Per a tu, ¿què és la bellesa? ¿I com crees bellesa a través de la música?

Per a molta gent és evident que diferents formes d'art ens evocuen bellesa. Quan a vegades es fa una cosa una mica lletja, que és comparar les arts, es diu que la música és l'art més espiritual. És veritat que la música té una connotació i un aspecte d'art eteri, no palpable, que el fa més espiritual potser que alguna cosa més palpable com un quadre o una obra arquitectònica. És més màgic, al meu entendre també. Per tant, té aquest sentit de culte a la bellesa però amb aquest al·licient, una mica de màgia, que potser no tenen altres arts.

Els compositors, els instrumentistes, els que ens dediquem a fer música, diem que

aquest aspecte, si ens el creiem, és un aspecte profund, important. Un compositor que es proposi fer, compondre, crear bellesa, és una mica agosarat, perquè la bellesa en si l'ha creada Déu i a Ell ens devem; però sí hi ha la idea de voler ser una mica "transmissors" d'aquest art diví, en tenim una mica l'obligació, però ho fem a la nostra mesura d'éssers limitats. L'aspecte de la música com a creadora de bellesa, jo el tinc present, malgrat pugui semblar una mica prepotent perquè la bellesa absoluta la crea Déu i la tenim en Déu. Però sí ens hi podem apropar una mica, si tenim aquest pensament de bellesa-espiritualitat que la música ofereix.

¿Però tu diries que la música té relació també amb les altres arts? Des de la proporció fins a la matemàtica...

I tant! Moltíssima relació. Només que la música és un art no palpable que, a més, es pot interpretar diferentment. Una altra obra d'art gràfica és el que l'autor ha fet. Després nosaltres podem tenir una visió polièdrica d'aquella obra d'art, però la música és sempre nova quan s'interpreta, per tant, sempre diferent, té aquesta flexibilitat i per a mi té aquesta connotació més màgica que es pot somiar més, que s'acosta una mica més a l'irreal. Ara, evidentment d'acord amb totes les altres arts i no cal dir amb la matemàtica que sempre hi ha tingut molta relació.

¿És cert que la proporció Àurea té a veure amb les proporcions de les teves composicions?

No fidelment, però sí com a motiu d'inspiració. I no només la proporció Àurea, sinó també, i això és un punt que jo he treballat bastant, un aspecte més tècnic musical: la música i l'espectre sonor, el que els compositors en diem la música espectral. Això és una cosa que em fascina. És a dir, nosaltres, quan escoltem un so, que pot ser d'un instrument, o d'una nevera, o d'una cafetera o d'un helicòpter..., sentim aquell so ben definit però, a més, no els percebem però sí que escoltem una sèrie d'harmònics naturals –això està estudiat en la física del so–, que són unes notes resultants d'una fonamental. Els compositors anomenats espectrals o de l'escola espectral, de diferent manera, agafem aquest espectre i en fem la base harmònica de les nostres obres. Ve a ser una mica com algunes proporcions que agafem també els arquitectes per crear –Gaudí mateix– que s'inspiren en proporcions per crear una volta, etc., doncs amb la música passa exactament el mateix. Això m'interessa, i ho trobo rellevant, perquè els compositors que ens hi dediquem tenim un respecte molt gran per la naturalesa. És a dir, nosaltres no ens hem inventat una sèrie de notes i les maneguem a la nostra manera, no inventem el nostre propi sistema, sinó que escoltem la natura, la respectem, i la glossem, la retreballem una mica.

Això és també una idea d'aquesta bellesa suprema i divina, que és la naturalesa, la bellesa absoluta; és agafar alguns paràmetres i recrear-nos, però no inventem res. Això ho trobo fascinant, lligat també a un aspecte més de música modal, que seria el cant popular d'una civilització, d'una cultura. Aquests dos elements, el cant popular, que seria el més terrenal, amb la música espectral, que és aquesta idea física del so més uni-

versal, fan un conglomerat de respecte a la tradició musical i a les lleis físiques del so que em sedueix molt.

Per tant, ¿la inspiració de la naturalesa ve de les proporcions?

És en aquest cas de lleis físiques del so, que nosaltres escoltem i estudiem. Avui dia, amb totes les eines que tenim, també informàtiques, un so el podem desgranar bé a nivell del seu resultat espectral, i d'aquí en creem les nostres harmonies, però sempre amb respecte. A mi m'agrada molt veure que hi ha altres artistes, no només en la música, que això ho han tingut molt per mà. I parlo de Gaudí perquè realment és espectacular com ell, amb formes de la natura i amb lleis pròpies de les formes, creava les seves pròpies obres. Hi ha la famosa imatge amb els ploms, on la mateixa gravetat li provoca la forma. En el fons, el que fa també és respectar la natura, no inventa. I això amb la música també es pot fer i és molt seductor.

¿La Sagrada Escripura té un paper important en les teves composicions?

Sí, com a motiu d'inspiració i sobretot també a nivell de creença. No me n'amago pas. Jo sóc creient, gràcies a Déu. Crec que la fe és un regal que no tothom té i que n'hem d'estar agraïts, i es pot ser igual de bo o igual de dolent amb aquest regal que un té. Però si un té aquest regal de la fe i un ha assaborit també de petit els textos sagrats, si a més es fa música amb aquests textos, també és una cosa força veritable. Jo no dic que un compositor que no sigui creient no pugui compondre sobre textos sagrats. Però, en tot cas, de cara al creador, si un s'ho creu i ho viu, llavors té una connotació especial. Això deu ser com si tu fas un petó a una dona que estimes o a una altra que no estimes. No és el mateix. Aquest punt és important.



I el procés de creació, ¿com es produeix, a partir d'un fragment?

Hi ha una paraula bonica en la creació, que a vegades ha estat una mica oblidada i que és la *inspiració*. A vegades, en el món contemporani sembla com si la inspiració fos una cosa ja caduca o passada o que no tingui massa valor, però jo crec en la inspiració, també perquè he tingut l'experiència de viure-la. Ara, definir-la, és molt difícil. No és una bola de foc que cau un dia per la finestra i de sobte estic inspirat, ni una llum. No, no. És potser un estat d'ànim, és una tranquil·litat i després un moment determinat que pots tenir una idea, un esbós... Jo crec molt no en l'obra en el seu conjunt sinó en una petita cèl·lula, un petit motiu, un petit gir harmònic que et fa crear

¿Quins textos evangèlics o bíblics et fascinen més?

Generalment, per compondre he utilitzat bastant ja pregàries establertes d'altres músiques que s'entenen també dintre de les formes musicals que ja estan establertes. Textos curts però que ja s'han fet: Ave Maria, Nigra sum, un text del Càntic dels Càntics o també algun episodi de l'evangeli. Últimament he acabat de compondre una obra coral sobre les Benaurances (amb el text de les Benaurances) en una nova obra que ara s'enregistrarà, que és el meu Rèquiem, on un dels números és les Benaurances. Entre formes ja establertes, o alguns textos que m'agraden, fins i tot en algun moment també he arribat a utilitzar una o dues petites frases de l'evangeli per a obra instrumental. Això també ho trobo seductor.

l'inici de l'obra i després en crees la forma total. Però a vegades pot ser al piano, a vegades pot ser imaginant una sola melodia... El treball que jo faig és que d'aquesta petita gènesi, d'aquest petit motiu, creo l'obra sencera. Que un dia estàs més inspirat que d'altres, sí. I això de la inspiració és una cosa que els mateixos instrumentistes diuen: un violinista pot tocar una sonata de Schumann i al final del concert pot comentar amb el seu pianista "avui sí que estàvem inspirats". És una cosa que existeix. I fins i tot, diria també, que els grans compositors, com Mozart, trobo que tenen músiques més inspirades que d'altres. Hi ha melodies que són genials i altres potser més "banals" malgrat sigui Mozart. La inspiració és alguna cosa molt inexplicable que fa que una melodia, que un passatge sigui més màgic que un altre.

¿I quins autors, o sants, o personatges t'han forjat cristianament?

No ho sabria dir massa perquè potser en el meu cas no és tant persones santes, en concret, sinó vivències més del dia a dia. Sí que he tingut molta devoció, i fins i tot vaig fer un estudi i un llibre, sobre un compositor monjo de Montserrat, beat, que va morir màrtir a la Guerra Civil, el P. Àngel Rodamilans, que musicalment sempre m'ha agradat i m'ha inspirat molt. Evidentment, els textos bíblics, els salms, el Càntic dels Càntics, però focalitzar-ho en algunes persones no ho sabria dir.

Però suposo que l'ambient de l'Escolania, de Montserrat, del P. Ireneu, la naturalesa verge de Montserrat... tot això, ha degut configurar la teva ànima.

Sí, i el turisme també. Montserrat no és un paradís perdut. I no oblidem que Montserrat és un monestir molt estimat, de primer nivell, però també és molt particular, perquè hi ha una vida molt activa a diari. A vegades, quan estava de director a l'Escolania, em deien: "Ara sí que pots compondre o sí que pots estar inspirat..." Doncs no, perquè tenir 50 nens que has de fer sortir cada dia en concerts és un estrès important, és una feina professional que també t'estressa i amb la que tens molts mals de caps cada dia. S'ha de ser molt pràctic.

En canvi, la meva vivència d'escolà va tenir una mica aquesta connotació més càndida dels nens, perquè allà responsabilitat meva personal no en tenia massa, a part de la de cantar bé i fer els deures, però era una vivència en un ambient religiós, musical de primera línia, que jo hi estava molt còmode i on vaig ser molt i molt feliç. Després, quan un té un càrrec de responsabilitat, és molt bonic, és emocionant també, tot el que es vulgui, però tens molta responsa-

bilitat i s'ha de tenir en compte.

Però sí que Montserrat, en tot cas, ha influenciat molt en la meva música i, fins i tot diria, en una certa sonoritat de la meva música. Això m'ho va dir un professor al conservatori de París, Marc André Dalbavie, que era el meu professor d'orquestració i, un dia, com qui no vol la cosa, va dir que les meves orquestracions tenien un so rodó, més rodó i més ressonant que la dels meus companys perquè es notava que jo de petit havia mamat i havia cantat diàriament en una basílica ressonant. Em va resultar curiós. Són coses que se't queden a dintre no saps com i, clar, el fet de cantar cada dia amb una acústica reverberant, potser també fa que el teu treball tingui una coloració especial.

¿Quins són els autors musicals que prefereixes o que t'han influenciat?

Molts, i de totes les èpoques. Crec que és una mica injust anomenar un compositor perquè cada època també defineix molt un període i una manera de fer música, però sí que potser de cada període te'n podria dir algun: Mozart per a mi sempre ha estat un compositor molt important, i altres, i fins i tot d'altres més desconeguts per la gran gent, com deia abans amb el P. Àngel Rodamilans, que segons el meu parer té una música sublim. O d'altres compositors més antics que Mozart, com Marin Marais, evidentment passant per Bach, etc. No podria dir un nom perquè sí que en cada època tinc els meus preferits i després, no només compositors sinó obres en concret. Sóc un fan, per exemple, de les dues primeres sonates de Schumann per violí i piano. Tampoc m'agrada tot de Schumann. A vegades és difícil dir un compositor. Ara em van fer una entrevista on em van preguntar: "quins tres discos t'enduries a una illa deserta?" I el problema va ser triar-los.

Quan eres escolà, ¿ja t'agradava improvisar? ¿Havies escrit ja alguna cosa? ¿En quin moment vas començar?

No, això em va venir més tard, pràcticament un o dos anys més tard després de sortir de l'Escolania. Sí que recordo que m'agradava cantar i inventar-me alguna cançó però no ho tenia pas molt a dintre. Així com ara he vist, quan he estat director, que hi ha alguns escolans que ja volien imitar els grans i sí que composaven alguna cosa, una mica malgirbada però componien alguna cosa, jo no ho vaig fer fins que vaig sortir.

I fins i tot amb la veu, amb el treball que es fa amb la veu, ¿no es dóna el cas d'alguns escolans que tinguin alguna tendència a voler improvisar?

No massa. Està bastant cenyit al que hem de cantar. Hi ha qui va xiulant i cantant pel passadís... és part de la felicitat personal.

Després, quan vas deixar l'Escolania, vas estudiar piano amb la Maria Canals...

Sí, vaig fer els estudis de música, el piano amb la Maria Canals, violí amb l'Eva Graubin, a part dels estudis generals que s'havien de fer. Llavors sí que al cap de poc, d'un any o dos, vaig començar a fer harmonia i més composició amb el professor David Padrós. Em va anar molt bé tenir un nivell mig de violí, malgrat no el vaig estudiar fins al final –tampoc es podia fer tot–, però el grau superior de piano el vaig acabar i feia molts concerts i concursos amb algú com la Maria Canals que m'estimava molt, pràcticament com al seu fill, i que em va donar tot el seu coneixement.

No obstant això, a mi el piano és un instrument que m'ha agradat molt però que mai l'he vist com un instrument per dedicar-m'hi. És un instrument molt dur, has de tenir unes qualitats innates molt grans

perquè si no fas amb el doble d'esforç el que potser altres més dotats que tu fan amb més velocitat. I és un instrument dur també a nivell de repertori, perquè molta gent toca el mateix. I jo, amb un esperit més creatiu, no m'acabava de convèncer estudiar-me Chopin quan hi ha dos-cents mil pianistes al món que el toquen i dels quals cent-mil el toquen millor que jo. Per tant, era un fet que em castrava una mica la meva creació artística. I llavors vaig trobar que el tema compositiu era més lliure, era més meu, el que faig jo com a compositor només ho puc fer jo, no ho farà un altre.

¿I amb el violí?

El violí vaig estudiar-lo uns quatre anys. De moment, en sortir de l'Escolania anava fent en paral·lel violí i piano, però arriba un moment que no ho pots fer tot. I en aquests casos sempre guanya el professor que tiba més, i la Maria Canals s'hi va abocar de valent.

Abans que anessis a París i a Oslo i que et possessis més en contacte amb els centres de cultiu de música contemporània –dius que t'agraden especialment Mozart, Bach, els clàssics...–, però llavors a més, tu necessitaves un llenguatge nou... Vas anar a París per descobrir noves formes... Tinc entès que la música espectral sorgeix a França cap als anys 70...

Sí, amb compositors com Gérard Grisey i Tristan Murail.

Es basa en l'estudi dels harmònics, en estudiar la naturalesa del timbre, que és una mica l'eix de l'obra. ¿És així?

Sí. Per a un jove músic, un jove compositor, un jove instrumentista és important sortir a fora del nostre país –que és molt maco i molt ric culturalment però no som capdavanters en ensenyament ni en



es diu Lasse Thorensen, i a mi de seguida aquella música em va impactar molt. Em va obrir una finestra. A vegades diuen que a la vida d'un creador o d'un artista hi ha algun moment en què se t'obre una finestra, doncs en el meu cas va ser amb aquest compositor. Vaig pensar que aquesta música era fantàstica, que era la que a mi m'agradava, que era actual, i que volia anar a estudiar amb aquest compositor, si vivia,

creació artística. Vaig pensar que era el moment d'anar a estudiar a l'estranger. I, en aquell moment, com jo era bastant crític amb certs corrents de la música contemporània que es feia, vaig voler anar precisament al conservatori de París on feien més la música que més em desagradava, perquè crec que per criticar una cosa l'has de conèixer bé. Criticar sense fonament no serveix de massa. Vaig voler anar allà, que és el rovell de l'ou d'una música que jo no acabava d'entendre, per veure què passava i per conèixer-ho. I després em vaig adonar que quan un s'hi aboca a fons i ho coneix, sap destriar allò de bo d'allò no tan bo. Això és molt positiu. Algunes coses que no entenes les acabes entenent, altres no les entendràs mai més... I van ser cinc anys importants a París, de descoberta d'aquest món musical. Descoberta que fèiem amb molts compositors i amb música molt diversa, fins que un dia el meu professor de composició, Guy Reibel, ens va presentar música d'un compositor noruec, que no coneixia ningú, que

perquè no sabia qui era, no l'havia sentit en viu, ja que el professor ens portava partitures i enregistraments. El vam sentir, com altres setmanes havíem sentit altres coses, però a mi em va impactar. Vaig veure que era un senyor que vivia, que feia classes a Oslo, que entrava també dintre els intercanvis d'Erasmus amb el conservatori de París i Oslo, i me'n vaig anar cap a Oslo l'any següent a fer un Erasmus amb aquest compositor, el qual em va fer descobrir, a part del que vaig conèixer a França, aquest tractament de la música espectral com a mi m'agrada realment treballar-lo. Realment ha estat un compositor clau i bàsic en la meva formació, a part també de persona entranyable, que això també és important. Som, ja no companys de professió sinó amics, i tenim molta relació. Ell em va obrir les portes a tota aquesta música que faig actualment, amb la base aquesta que dèiem de respecte a la natura, de la música espectral, etc. Si no hagués anat a París a estudiar, aquesta descoberta potser no l'hagués fet.



hagut corrents que costa molt d'arribar al públic, però la música que fas tu o Lasse Thoresen incorpora elements del país, per tant té elements coneguts pel públic, encara que hi hagi després coses noves... En canvi, en la música dodecafònica...

Hi ha hagut durant el segle XX molts corrents musicals que han tingut la seva importància en la història de la música, que han sigut a vegades senzillament un xoc entre la tradició que hi havia però que ha anat bé que hi fos per canviar una mica les idees musicals, com ha passat també amb la pintura. Per tant, hi ha hagut molts corrents i molt variats, i alguns fins i tot han sigut valents a nivell no d'anar en contra del públic però sí d'interrogar el públic, que no s'ha de fer sempre el mateix sinó que és bo també presentar una

Lasse Thoresen, a més de treballar amb l'espectralitat, també incorpora a la seva música elements de la tradició del seu país, veritat?

Sí, també. Ell utilitza aquesta barreja de música folklòrica noruega, que és molt rica, i l'espectre, i aquesta barreja és fascinant. És fascinant perquè no és cap invenció. Tu respectes les lleis físiques del so i respectes una cosa tan ancestral com el folklore d'una regió, d'un país, i en fas la teva versió, ho gloses. I això és important, més que inventar, copiar és molt important en la creació.

Dintre de la música contemporània hi ha hagut altres maneres de fer música com podria ser el dodecafonisme... No sé si a tu et va interessar això... Hi ha

cosa nova, et pot agradar més o menys, t'hi pots sentir més o menys identificat, la pots entendre més o menys, però és un xoc, és un canvi, i en aquest sentit jo crec que és positiu. Després hi ha el tema més personal, individual de cadascú, que et pots sentir més atret per una cosa que per una altra. Però, responent a la teva pregunta, sí que trobo, i això m'ho va dir fa poc un estudiós de física del so, que un compositor que fa música espectral, pot ser que arribi una mica més a un públic musical o no musical, per aquesta raó tan senzilla, que en el fons estem presentant unes eines musicals que ell ja té assimilades pràcticament des del ventre de la seva mare, perquè tots els sons que hem escoltat tenen l'espectre. Per tant, si tu fas música espectral, desconegut no serà.

Desconeguda pot ser una sèrie que es retrogradi invertida... serà més desconegut això que no un mode català amb el que la teva mare t'ha pogut cantar cinquanta cançons, amb aquella gamma, o una música que et pot recordar el so de la cafetera de la teva mare quan preparava el cafè cada matí, que també és espectral. Per tant, pot ser que sigui més assequible. I aquest senyor m'ho deia fins i tot en aspectes de música per a publicitat. La publicitat el que vol és atreure la gent. En el fons, un acord espectral atreu a la gent perquè és una cosa nova, potser, però no desconeguda. O si fem a una flauta sonar com el cant dels ocells, nou no serà. I pot ser molt contemporani també però és una cosa que ja hem sentit, que no ens és estrangera. I això trobo que és interessant; no deixa de ser el respecte per la natura, per aquesta bellesa que dèiem.

A París vas fer una peça per a flauta contralt i vibràfon inspirant-te en el text de Lluç: "Maria guardava aquestes coses en el seu cor i les meditava". Aquesta peça, no sé si l'has publicada o no però jo no he aconseguit sentir-la enlloc. L'únic que m'ha arribat és la partitura, i realment ha de sonar molt bonic. ¿L'heu tocat en algun lloc?

Aquesta obra no està enregistrada, per tant, no es troba. Sí que s'ha fet en concert. Inicialment era una obra per a guitarra i flauta contralt, que després, per una exposició, una demanda que em van fer de Caixa Catalunya a la Pedrera, es va estrenar i vaig fer una versió per vibràfon i flauta. És això que comentava abans que a vegades jo no em baso només en textos sagrats per tractar-los amb la veu o el cor, cantant i assaborint el mateix text, sinó que és ben bé el text, i després una elucubració meua, una glossa, de com jo veig el sentiment en aquest cas de Maria que meditava al seu cor tot

allò que li passava, però fet amb música. Algú podrà pensar això, o podrà pensar alguna altra cosa, o algú no creient fins i tot podrà imaginar el que li passi pel cap. En tot cas, jo em vaig basar en això i vaig fer una obra. Fins i tot crec que el títol és la referència bíblica, el verset.

¿Algun dia l'editaràs en algun CD?

Sí, el que passa és que quan faig algun disc és amb un conjunt d'obres per a la mateixa formació i aquesta obra, com és molt particular, només per a dos instrumentistes, és més difícil editar-la. El dia que es va fer el concert vaig parlar amb els músics perquè m'hauria agradat tenir l'enregistrament, però al final no es va fer.

Després, a Oslo vas compondre el Nigra Sum sobre el text del Càntic dels Càntics. Volies reflectir musicalment l'amor esponsal, la seducció, la sensualitat... i unint l'àmbit de la bellesa amb el de l'espiritualitat. ¿Veritat que és com bastant freqüent en la teva obra aquesta confluència entre la contemplació de la natura i la recerca del transcendent? Aquesta confluència, ¿creus que és quelcom essencial a la vida mateixa?

Sí, i afegiria aquest punt important que també he parlat algunes vegades, de sensualitat. Sensualitat entesa com a bellesa que també pot lligar amb la música i que fins i tot pot lligar amb textos sagrats, i el Càntic dels Càntics seria un exemple. L'amor, l'atracció entre l'espos i l'esposa que també, per als teòlegs, és l'amor entre Déu i l'Església, musicalment també es pot fer perquè es pot crear música més sensual o més austera, segons les harmonies... A mi també és un punt que m'agrada utilitzar sobretot en textos com el de Nigra Sum, que sigui una música religiosa, que sigui una música "d'Església", si és que existeix, però al mateix temps que hi hagi aquest



punt de sensualitat que per a mi pot anar tan lligat amb la música com amb la fe. I això és un punt important a part d'aquest que deies també de lligar el transcendent, la música religiosa. Tot aquest pac jo crec que és important.

Després vas fer una obra que es diu “Le cri des bergers”. L’he estat escoltant i llegint alguna breu explicació que en feies. Deies: “Le cri des bergers” és un cant de solitud. És també un crit d’angoixa, de sofriment, d’incertesa; és, en el fons, un cant perdut que ressona en el nostre interior. Si sabem escoltar els “ecos del silenci” d’aquesta solitud, d’aquesta angoixa, d’aquest sofriment i incertesa, d’aquest cant perdut... podrem transformar el silenci en màgia, la màgia en so, i el so en bellesa. Serà llavors, quan, misteriosament, la solitud troba company; l’angoixa esdevé pau; el sofriment, joia. És llavors quan aquest cant perdut és correspost amb la mateixa força”. Aquesta obra, ¿la vas fer per una necessitat interior o per encàrrec?

Aquesta va ser un encàrrec de l’Auditori en un espectacle per a nens que es deia “Ecos del silenci”. A l’Auditori fan bastants espectacles per a infants, “Els sons del món”, etc. i en van fer un de curiós, aquest, que anava sobre el silenci. Un projecte arriscat. Hi havia músiques de diferents compositors i a mi em van encarregar una obra sobre el silenci. Llavors vaig fer aquesta obra amb aquesta explicació sobre una veu i les seves ressonàncies, amb més o menys força, i d’aquí em va sortir una mica la idea. Li vaig posar tota aquesta connotació més espiritual meva. Després vaig canviar el títol, perquè l’obra al principi només es deia “Eo”. Vaig fer una obra primer originàriament a sis veus, després va ser a dotze. Li vaig posar el títol “Le cri des bergers” (El crit dels pastors) perquè era ben bé per a mi la imatge de Nadal, del naixement, i m’imaginava una contrada de cingles de bosc, un pastor que diu “eo!” i llavors els altres pastors que el senten i que van fent les ressonàncies... es van ajuntant, ajuntant, ajuntant.. perquè algú els ha dit la bona nova i es troben al pessebre on fan l’últim acord “eo!” i és una

mica l'adoració al nen Jesús, que vindria a tenir relació amb el sentit d'aquesta solitud nostra que es trobaria corresposta amb la vinguda del Nadal.

I aquesta obra, en concert, és bonica perquè si es fa com ho he pensat, el tenor està sol, tots els cantaires estan envoltant la gent i van caminant i es troben després tots junts i fan l'acord.

Has mostrat també interès en les arts visuals. Al 2006, amb motiu d'una exposició d'escultures de Pablo Gargallo a La Pedrera, et vas inspirar amb una obra seva "Academia" i vas compondre "Contemplació polièdrica de nu femení", per a violí solista i orquestra de corda. Allà traduïes en música les impressions que et produïa l'obra vista des de diferents angles. Després, amb l'Orquestra Simfònica Nacional de Catalunya vas compondre un treball orquestral que es diu "Blau". I allà volies plasmar l'experiència d'un pintor. En la teva obra, ¿el tema de la sinestèsia està present sovint?

Sí, en aquest cas sí perquè jo veig colors amb tonalitats i els veig de manera molt clara. El que passa és que amb això en el seu dia vaig voler fer una enquesta a 200 persones, i vaig demanar que músics del conservatori de París, etc., em relacionessin tonalitats amb colors, per veure si hi havia coincidència... I vaig veure que no. Però va ser interessant fer aquest estudi.

És una cosa relativament freqüent en músics..., per exemple en Messiaen.

Sí, el que passa és que de vegades un pot veure una relació d'una nota amb un color o amb una lletra... La sinestèsia està molt oberta, no només està en la música... I realment és ben bé una cosa curiosa potser per a qui ho intueix però no pots dir que al final en aquesta obra orquestral tothom acabi veient el color blau...

Per cert, parlant de Messiaen, quan tu vas anar al Conservatori de París, ell ja no hi devia ser...

No. Ell va ser professor de molts dels meus professors.

La teva música convida molt a la contemplació, sembla que a vegades el temps es deturi. ¿Quina relació hi veus entre la música, el temps i l'eternitat?

Important. Això de fer música més o menys contemplativa, jo no ho he buscat sinó que em surt així, ho faig perquè ho sento, no és que m'hagi proposat fer-la... Em surt així. Però trobo interessant avui dia, també, en aquesta societat dels watshapps, dels cinquanta canals de televisió que puguem tenir, dels videojocs i de tant estrès, crear música oposada a aquest esperit de vida, malgrat jo sóc el primer que estic fent watshapps, però que s'oposi a això és interessant, és bo, perquè contraresta tant que quan veus que ve aquí per exemple el Cor de la Ràdio de Letònia i et fa un concert d'una hora i mitja de música d'aquest tipus, com van fer aquest any amb música d'Arvo Pärt i meva, que és la música més plana que hi pugui haver, que sembla que no passi res, però en canvi la gent hi està realment molt atenta. És curiós, crec que és una cosa positiva que contrasta amb l'agitació que vivim tots cada dia, però és un moment de dir "aquí s'atura", sembla que el temps no existeixi, i aquest esperit de contemplació de la bellesa jo el trobo seductor. I ja dic, no és que m'ho hagi proposat però em surt bastant així de fer aquest tipus de música i de gaudir-la. M'agrada. L'aspecte de contemplació és bonic perquè no només escoltes la música en si sinó que escoltes també el temps que està allà i que mai tenim temps d'assaborir-lo. És important.

Va haver-hi una època en què es parlava molt de l'art per l'art. ¿Consideres



legítim l'art per l'art sense un compromís amb la justícia, la bondat...?

Jo considero que és bonic fer l'art per bellesa. Això a mi em satisfà. És una mica agosarat dir això perquè algú pot pensar: "tu, de què vas?, què has de fer tu bellesa?" Però sí que crec en l'art com a bellesa, i com a resultat d'això molta gent hi pot veure per crear justícia o el que sigui. La bellesa com a tal jo crec que ens ajuda a ser més bones persones i la música n'és també una branca d'aquest art, com pot ser contemplar una flor, que et pot transformar.

És l'àmbit de la gratuïtat. Això els monjos ens ho ensenyen, diuen que no serveixen per a res, que estan per lloar al Senyor. Però han construït Europa, i sense pretendre-ho, els monjos van aguantar la cultura europea i han fet creacions de justícia i progrés.

I tant. La bellesa és important. Jo recordo quan sortia amb una noia i ella no era creient. Un dia vam entrar en una església i ella no acabava de veure clar tot això de tants sants penjats, però va veure un ram de flors i una flor molt bonica i em va dir: "Mira, això Bernat, és el més bonic que hi ha en aquesta església". I vaig pensar que sense saber el que deia tenia part de raó, perquè en el fons és bellesa, és obra de Déu i potser ella la veia en una flor i potser un altre el veia en una devoció a un sant, però no estàvem tan lluny.

El Pare Altisent deia que els monjos són uns inútils i no serveixen per a res, són com un ram de flors a sobre de l'altar. Està molt ben dit. No serveixen per a res però són essencials per fer la vida més bella.

Al maig de 2012 vas fer l'obra "Avui és el dia que ha fet el Senyor" a la Sagrada Família per a l'acte de clausura de l'Atri dels Gentils. Era la primera composició que es feia per a la Basílica i la vas fer molt a mida, tenint en compte tota l'acústica de l'edifici. Hi havia més de 600 veus, les campanes tubulars, els metalls, l'orgue... i distribuïts al voltant de la nau perquè no se sabés d'on venia el so sinó que tothom quedés com impregnat de so. ¿Pots, en línies generals, explicar-la una miqueta?

Sí, això també va ser una demanda, un encàrrec de l'Atri dels Gentils i de seguida ho vaig trobar fascinant malgrat m'ho van dir amb molt poc temps. Tinc molt respecte per l'obra de Gaudí que treballà també, com dèiem, amb molt respecte a la naturalesa. A més, fer-la a la Sagrada Família, i poder jugar amb l'espai que Gaudí havia dissenyat per al so, que ho havia calculat tot, va ser realment una ocasió d'or. Era la primera vegada que es componia alguna cosa per a la Sagrada Família, i vaig calcular tot de coses que jo utilitzo a la partitura



Allò que comentàvem abans sobre la proporció Àurea en les formes, ¿no hi va haver una obra teva que es diu "A Child is born" que vas fer la partitura seguint la forma d'una estrella? ¿No vas utilitzar aquesta proporció?

No. Això són caligrames, és a dir, no agafo música meua i la passo bonica en forma de dibuix, sinó que primer penso el dibuix, en relació amb el dibuix penso la música, en aquest cas amb un cànon a l'octava, la negra, etc., i també en relació a l'estrella que hi ha a Betlem. Està bastant pensat tot plegat però no bàsicament en la proporció Àurea. Però igualment sí que aquesta obra és bastant matemàtica, perquè està tot molt calculat.

perquè funcionessin a la Sagrada Família. La Sagrada Família és com un camp de futbol. Per l'acústica és molt difícil fer un acord tots junts perquè la gent està molt lluny. La composició devia tenir una connotació i una tècnica especial perquè funcionés malgrat la immensitat de la nau. I el respecte, en aquest cas, a les lleis físiques del so, a l'arquitectura de Gaudí, i la utilització de la música espectral, aquestes columnes d'espectre, de so, de música que s'agermanaven amb l'arquitectura gaudiniana, per a mi va ser fantàstic, va ser un moment molt especial. A més, en temps pasqual. Va ser molt bonic. I recordo que hi havia el President del Consell Pontifici per a la Cultura, Cardenal Gianfranco Ravasi, i he sabut que li va impressionar molt. Ara, això sí, va ser realment complicat. Ara tenen el tema de microfonia bastant ben solucionat, però abans no. I vam poder-ho assajar poc. Era una mica arriscat, i llavors en aquests casos has de fer una música que sigui el menys arriscada possible però que funcioni, i això és difícil. Jo no dirigia, hi havia càmeres amb la directora, l'Eli-senda Carrasco...

Pel que vas dient, tu ets més clàssic que romàntic, veritat?

Depèn, perquè he parlat també de sensualitat i hi ha una mica de tot. Tot i que jo no sóc molt formal. El tema analític em costa i em costa també en les meves obres. És més intuïtiu que analític. Hi ha gent bastant més formal i quadrada que jo.

Jo vaig estudiar Arquitectura i hi ha uns paral·lelismes enormes.

Sempre he dit que si no fos músic m'hauria agradat ser arquitecte. Són dues coses magnífiques. En el fons, fas habitacles on la gent hi pugui viure i crees bellesa. A mi no m'agradaria fer segons quins habitacles. Crear l'art a través de l'arquitectura és fantàstic.

Hi ha un ordre imprescindible però després hi ha la genialitat que trenca l'ordre. En música, ¿això com es diria?

Els compositors tenim un avantatge enfront dels arquitectes o aparelladors, que nosaltres podem fer una simfonia que sigui un absolut desastre i la simfonia enfonsa el concert i ningú es mor.

En canvi, un edifici ple de gent, si s'enfonsa, hi ha problemes. Nosaltres podem rebre algun tomàquet o algun xiulet i aquí s'acaba tot. Això és important perquè vol dir que hauria d'haver-hi també responsabilitat en els creadors de coses d'aquestes que si s'enfonsen no passa res. Hi tens també l'obligació que aquí hi visqui gent.

Durant l'època que vas estar de director a l'Escolania, vas fer algunes sortides a l'estranger i una concretament als Estats Units. El tipus de música que fa l'Escolania serveix per a embellir el culte a la Basílica, i després en els concerts, tant aquí com a fora, mostrar la nostra música, la nostra tradició musical on es veuen reflectides també les arrels cristianes del país. Quan vas cantar als Estats Units, ¿com va ser rebuda aquesta música? Perquè us van demanar aquest tipus de música, veritat?

Sí, la qual cosa ens va alegrar. És una mica el que deia abans amb el piano. Quan tu toques una música que pot ser meravellosa però que toca tanta gent i que hi ha tantes versions i tants discos del mateix, jo no ho trobo tan interessant com fer quelcom més autòcton, més propi. A Montserrat, el que ens agrada, el que realment és vàlid i el que realment sap fer també l'Escolania, és exportar música pròpia, autòctona, ja no de Catalunya, de Montserrat, que això és un tresor molt gran. I en aquest cas és sorprenent, quan vas a grans teatres, o a Saint Thomas de New York, i veus que la gent això ho capta molt bé. Jo crec que és una cosa que cada cop serà més important. La gent, en el fons, té set d'alguna cosa nova, de la música autòctona, perquè ja ha escoltat les sonates de Schumann en vint versions diferents. En canvi, quan l'Escolania va a fora i a llocs tan importants com els Estats Units, o aquest any que han anat a la Xina

i es fa música de Montserrat, crec que és important per a tots, per a nosaltres perquè donem a conèixer la nostra música pròpia que és tan bona com l'altra, i per a ells, perquè és quelcom desconegut que assimilen i que respecten molt.

I a la Xina, ¿saps com ha anat?

Jo no hi he anat, però imagino que haurà passat més o menys el mateix només que realment és una cultura molt més llunyana. Ara, quan els escolans van anar a la Xina, pensava en els mestres de capella de fa 200 i 300 anys a Montserrat i aquells nens que estaven només allà per cantar a la Mare de Déu amb obres pròpies del Monestir. I pensar que allò algun dia ha arribat a la Xina i ha tingut un gran èxit, amb uns teatres de 2000 persones, és impressionant.

A Rússia hi vam anar també un parell o tres de vegades. El primer cop que l'Escolania va anar a Rússia va ser sota la meva direcció, i ens vam trobar que són molt respectuosos i molt oberts. Allà escolten amb molta atenció tot allò nou. I això és molt bonic. Jo crec que el futur musical és una mica això, que estem massa saturats de "más de lo mismo" i necessitem alguna cosa nova. Als grans compositors ja els coneixem, a l'spotify hi és tot. En canvi, allò altre s'ha de buscar més i si t'ho presenten és més bonic. A mi m'interessa més, per exemple, que un cor d'Hongria, si ve aquí a fer un concert, faci compositors hongaresos, que sé que ningú ho farà tan bé com ells, i música per a mi desconeguda, que no que em cantin Fauré, que amb tots els meus respectes és molt maco però ja el conec.

I ara actualment, ¿en què estàs treballant?

Doncs ara he acabat de compondre un Rèquiem, una obra important, una obra que té una relació molt important sobre



¿Què recordes del P. Ireneu?

Gran mestre. Una persona que per ocupar el lloc que tenia a Montserrat ho tenia tot: era un monjo exemplar, pel que diuen, era una bona persona, era pedagog, era un bon director i era compositor, un mestre de capella. Tots aquests ingredients junts. I això, l'Escolania no ho ha tingut i no ho tindrà, crec que fins d'aquí a molt temps potser, perquè a tots els que hi hem anat passant ens ha faltat una faceta o una altra... En tot cas, el P. Ireneu era un mestre que jo he tingut present cada dia els anys que he estat de director, també com a aspecte molt emotiu, perquè jo ja de nen veia com ell estava davant meu movent les mans. Al cap d'uns anys veure que era jo qui movia les mans davant d'altres nens i la responsabilitat que això suposa, era molt emocionant.

I allà entre els escolans, en els últims anys, ¿han sortit altres compositors també?

Ha sortit gent que ha estat també estudiant fora. El que és bonic de l'Escolania és que els escolans no es dediquen únicament a la música. A nivell professional, alguns continuaran la música, alguns no, alguns continuen a un grau més amateur, altres més professional. I això és una mica també la riquesa de l'Escolania, que hi ha una responsabilitat d'ensenyar totes les matèries, no només la música, amb un nivell digne, perquè quan surtin es puguin dedicar al que vulguin. Però, evidentment, dels escolans que han estat quatre i cinc anys cantant a l'Escolania, si algú es vol dedicar a la música i té el do per fer-ho, és una escola important i un gran regal.

Tu véns de família de músics, veritat?

Sí, jo ja tenia trampa.

Moltes gràcies, Bernat!

textos sagrats però no només. És a dir, no em baso en la forma tradicional dels textos propis dels Rèquiems musicals que coneixem, sinó que he agafat textos que a mi m'agradaven, no només bíblics sinó també d'algun filòsof, algun proverbi italià fins i tot, i d'això n'he creat una obra amb un títol molt comú "Rèquiem", per això m'ha agradat titular-lo així però, en canvi, és molt nou. És una obra per a cor, per a cinc violoncels, per a percussions, per a acordió i l'enregistrarem ara al mes de setembre amb un dels cors més bons que hi ha, el Cor de la Ràdio de Letònia, que ja em va gravar el disc "Blanc". Tinc la sort que amb aquest cor hem establert una bona comunicació i ells també estan contents de la feina que hem fet conjuntament. Avui és el meu aniversari, faig 42 anys. No és una edat per fer un Rèquiem perquè la gent ho acostuma a fer per a més endavant, però en tot cas jo ho deixaré fet.

CINC-CENTS ANYS DE LA NAIXENÇA DE SANT FELIU DE CANTALICE, EL POPULARÍSSIM SANT DELS CARRERS DE ROMA

FRA VALENTÍ SERRA DE MANRESA

Enguany l'orde caputxí ha commemorat els cinc segles de la naixença de sant Feliu o Fèlix (Cantalice, Rieti, 1515 – Roma 1587), el primer sant que aquesta reforma franciscana donà a l'Església. Ha estat seguint de prop les passes de sant Feliu de Cantalice que, al seu darrere, ha vingut “una corrua de sants” que arriba fins a la recent beatificació dels nostres màrtirs de la persecució religiosa de 1936. Aquest fet també el posà en relleu el nostre ministre general, fra Mauro Jöhri, en la circular que escriví per la festa de sant Francesc del 2014 sobre la identitat i la pertinença caputxina, “la bella e santa reforma”, i el conjunt de sants que ha anat donant a l'Església.

L'exemple de sant Feliu de Cantalice ha esperonat la tasca de nombrosos almoners i, també, de predicadors de l'orde caputxí de diverses generacions per tal de motivar-los a irradiar la caritat del cor de Crist i, alhora, a escampar arreu els sentiments de pau i bé i d'amor i benvolença franciscana amb el capteniment d'una vida genuïnament franciscano-caputxina que ha comportat una peculiar i captivadora força d'atracció vocacional.

Quan el dia 18 de maig de 1587 moria a Roma fra Feliu de Cantalice amb una universal fama de santedat, ja feia nou anys que els framenors caputxins s'havien establert a Catalunya i, a no trigar, els caputxins catalans haurien d'assolir la xifra de 206 religiosos professors. Els

primers frares arribats a Catalunya l'any 1578, provinents d'Itàlia i contemporanis de fra Feliu de Cantalice (especialment fra Alfons Lobo de Medina Sidonia, amic personal de sant Feliu), irradiaren a les comarques de Catalunya un capteniment genuïnament caputxí que els feia molt atractius al jovent. Els postulants eren joves provinents dels diversos estaments de





la societat però, molt especialment, eren fills de la menestralia i de la pagesia que demanaven l'ingrés a l'Orde. Fou tant l'increment dels framenors caputxins a casa nostra que, l'any 1747, s'arribà a 670 religiosos distribuïts en 26 convents pel Principat de Catalunya!

Més recentment, l'any 1887, durant el procés de la restauració de la vida caputxina, fra Josep de Calassanç de Llaveneres, el futur cardenal Vives i Tutó, en l'escaiença del tercer centenari de la mort de sant Feliu de Cantalice i per tal de contribuir a configurar una identitat típicament caputxina en el procés formatiu de les noves vocacions que, després de l'exclaustració o supressió de la vida religiosa, ingressaven als frares, publicà la *Vida, virtudes, milagros y sentencias del glorioso San Félix de Cantalicio, capuchino*, on qualificà sant Feliu talment com el "doctor de la vida perfecta".

Sant Feliu, el primer sant de l'orde caputxí cada dia sortia a captar pels carrers

de Roma amb un capteniment recollit, sempre amb els ulls baixos i amb el rosari a la mà en un devot silenci i amb el cor elevat cap a Déu. Qualificat com "il santo delle vie di Roma", el sant dels carrers de Roma, era pagès d'ofici i fill de camperols de la comarca de Rieti. El jove Felice Porri, el futur sant Feliu de Cantalice, demanà l'ingrés als franciscans caputxins l'any 1543 i després de sojornar breument en els convents de Anticoli di Campagna (avui Fiuggi), Monte San Giovanni i Tivoli e della Palanzana (Viterbo), l'any 1547 fou destinat com a almoïner (primer de l'acapta del pa, i després del vi i de l'oli) al servei de la fraternitat caputxina del convent de San Niccolò de Roma, on fra Feliu hi sojornà fins a la seva mort, esdevinguda en universal fama de santedat. El papa Sixte V després de visitar-ne la capella ardent, ordenà que fos instruït el procés de canonització de fra Feliu de Cantalice; un religiós molt popular a Roma que compartí l'amistat amb els sants del seu temps,

especialment amb sant Felip Neri, i també amb eminents prelats com ara sant Carles Borromeu, el cardenal Montalto (futur papa Sixte V) i el cardenal Barberini, que solien escoltar amb veneració el parer de l'humil framenor caputxí.

El procés informatiu que havia ordenat el papa Sixte V fou completat, posteriorment, amb un nou procés canònic desenvolupat al llarg dels anys 1614-1616 i que culminà amb la beatificació de fra Feliu de Cantalice, efectuada pel papa Urbà VIII, el dia primer d'octubre de 1625. L'any 1631 les despulles del beat Feliu de Cantalice foren traslladades a l'actual convent de la Immaculada Concepció, a la via Veneto de Roma. Finalment, el papa Climent XI canonitzà el beat Feliu el dia 22 de maig de 1712.

Amb la beatificació i canonització de fra Feliu de Cantalice es consolidà la seva figura com el model de vida religiosa més seguit i imitat per una gran gernació de frares caputxins, entre ells sant Crispí de Viterbo († Roma 1750) que el prengué com a model de vida religiosa a imitar per tal d'arribar a la meta de la santedat. El prestigiós historiador caputxí fra Mariano d'Alatri volgué assenyalar en els seus estudis que *Felice*, (*Fèlix o Feliu*) fou el nom de religió més adoptat pels fra menors caputxins i, a guisa d'exemple, esmenta que l'any 1650 dels onze mil religiosos italians dos-cents setanta-set duien el nom de fra Feliu!

En la vida, capteniment i exemples de sant Feliu de Cantalice, els fra menors caputxins hi reconeixem l'expressió més paradigmàtica de la "bella e santa riforma",

un sant que ens ajuda a reviure més a fons el carisma de sant Francesc, i que avui també comporta haver de viure una relació més respectuosa –un tarannà ecològic– amb totes les criatures i l'entorn natural, tal com ho ensenya tota la tradició franciscana, i tal com ho ha posat en relleu el papa Francesc en la seva encíclica *Laudato si'*; paraules de sant Francesc d'Assís que, també solia repetir a tall de pregària el papa Sixte V quan després de trobar-se amb fra Feliu de Cantalice pels carrers de Roma i d'haver-li suplicat l'almoïna d'un panet, el sant pare en menjava devotament la meitat per dinar i l'altra per sopar, regraciant el bon Déu amb la pregària del *Laudato si'* i tot meditant que, encara que Papa, era un fill del Patriarca dels pobres, sant Francesc, és a dir, un antic framenor con-ventual que regia l'Església.



FRA FIDEL ARRIBÀ DEL SUD

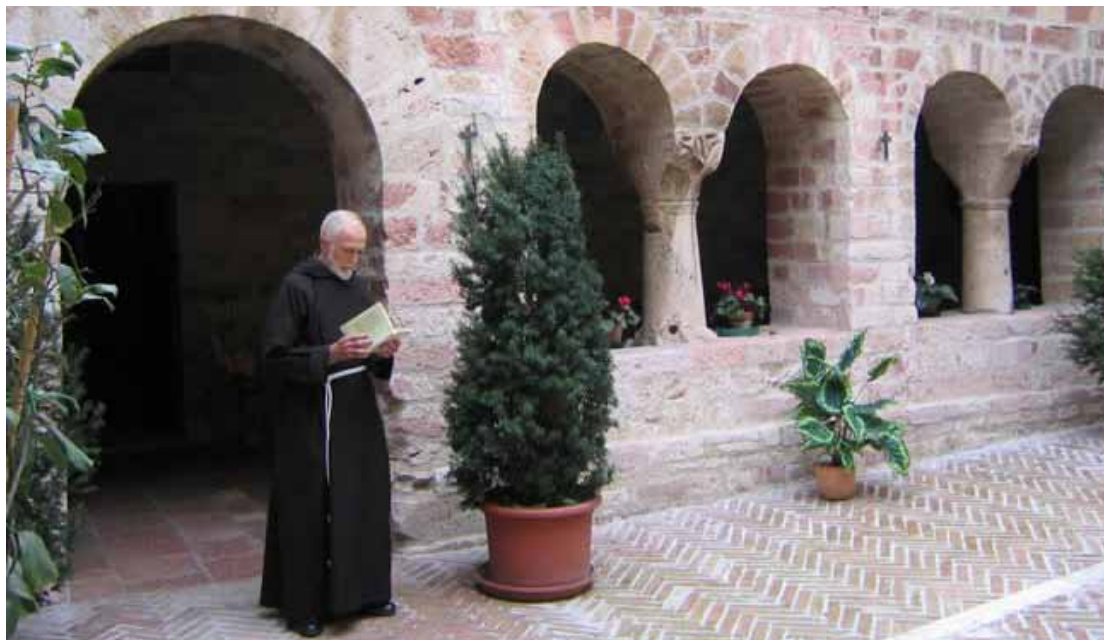
FRA JOAN BOTAM

Fra Fidel arribà a l'estació de França, com tants d'altres, de les terres del sud, de l'Andalusia natal, de l'antic regne de Granada. Havia nascut a Montefrío, prop de la capital, un poble de camperols de pell emmorenida i ànima transparent. En batejar-lo li posaren el nom de Francesc, Paco, per als seus familiars i amics.

Aprengué de lletra molt aviat. I també molt aviat s'immergí en el món de la lectura que mai no abandonà. Llegia tot el que li venia a les mans. Llibres abandonats pels soldats, recollits pels estranys camins de la guerra civil que li tocà de viure com adolescent. Orfe de pare, amb molts germans, trobà l'aixopluc d'un oncle benèvol que li oferí el seu suport fins al dia que fou incorporat a files. Dedicat a les feines del camp i al pasturatge de cabres cresqué amb

horitzons amplíssims, plens de llum, amb un gran respecte per a la terra i els seus secrets. L'acompanyaren sempre, amb la lectura, la curiositat pels petits detalls de plantes i animalons. Una qualitat que, amb el pas dels anys, evidencià en ell, amb una intel·ligència notable, gran sensibilitat relacional tant pel que concerneix la natura com, òbviament, els seus consemblants.

A Catalunya tingué sort. Fou acollit per una gran casa pairal del Solsonès, d'entrada com a mosso. Solia parlar de la mestressa i, en general, dels homes i dones d'aquella llar com un genuí referent de qualitats de la terra, compresos, amb l'ambient, del tot familiar, la feina i els diversos cultius. S'identificà amb els costums de la casa, en parlà la llengua i en compartí les il·lusions.





Tenia perfil d'hereu. I, de fet, ho hauria pogut esdevenir. Però, no s'hi sentí. Al més pregon del seu ser, algú el cridava a més. Provà d'ingressar a l'orde de sant Joan de Déu. El sant, amb Granada com a teló de fons, el fascinava. Aconsellat pels formadors, però, hagué de buscar un altre camí. Anà a Manresa i es posà en contacte amb els caputxins. Ara, era Francesc d'Assís, el seu patró, que despertava en ell l'atractiu de les coses simples, l'ideal de les benaurances i l'amor de la pobresa.

L'any 1959, als 36 anys d'edat, ingressà al noviciat d'Arenys de Mar. I, un cop profés, sense fer-se notar, i, tanmateix efectiu al màxim, fou assistent dels alumnes del seminari seràfic, a Igualada. Més tard, infermer, al servei dels ancians i malalts. A la infermeria provincial estava en tot, amb disponibilitat i bon humor. Entre els germans del seu temps, ha quedat el record, de la paciència i delicadesa summes, que desplegà prop d'algun malalt crònic, amb mínimes possibilitats de comunicació. Una situació en la qual es creixé amb sintonies secretes, del malalt al cuidador i viceversa,

que ni ell sabia explicar, ni ganes en tenia.

Amb les feines que tenia encomanades, fra Fidel trobà d'instint molts espais per respirar. El claustre, farcit de plantes, l'horta, el bosc, els coloms (un temps) i els ocells eren el seu món. El mirall on es veia ell mateix. Simple, genuí, sorprenent, amb deler de més, més harmonia, més comunió, més pregària.

Durant aquests darrers mesos, acomplerts els 92 anys, manifestà com mai el goig de la convivència fraterna, de la pregària comunitària i de les celebracions litúrgiques. S'hi trobava, amb la creu del via crucis pels camins de l'horta, el divendres sant, o amb l'encenser, a les misses i a la processó de Diumenge de Rams. La seva foto en solitari, de gran lluminositat i color, aconseguida a l'església conventual de Sarrià durant la celebració de l'eucaristia el vespre de la festa de sant Francesc, ho diu tot. És la seva icona, de fra Fidel, tres dies abans d'emprendre el vol endut per l'Esperit, fidel al Senyor Jesús que, com sant Francesc, estimava amb passió.

FRA JULI

NÚRIA MIRÓ

Fra Juli Massagué va néixer a Barcelona encara que, per part de la seva mare, tenia arrels mallorquines. Completats els estudis bàsics, treballà uns quants anys en el sector públic, en l'administració de Mercabarna. Passats ja els trenta anys, entrava a les esglésies del seu barri cercant pau i, a poc a poc, va anar descobrint la vida d'oració i es va sentir cridat a la vida religiosa.

Va entrar al noviciat l'any 1995 i va fer els seus primers vots el 1996. Estudià teologia al centre salesià Martí Codolar de Barcelona. Tant a Arenys de Mar, casa on passà els anys de formació, com a Sarrià i Les Borges Blanques, es dedicà amb entusiasme a la tasca de la catequesi d'infants. Formà part també de les fraternitats de Mallorca i d'Igualada. Sent guardià del santuari de Pompeia, la seva salut empitjorà a causa de problemes greus en la circulació de la sang. Deixà de ser guardià i assumí, al convent de Sarrià, el càrrec d'ecònom que també va haver de deixar a causa de la seva precària salut. Unes hemorràgies sobtades obligaren a internar-lo a l'hospital a mitjans de març de 2015. Després d'una aparent millora, va morir el dia 29 d'aquest mateix mes de març.

Voldria donar-vos un petit testimoni del que va ser fra Juli Massagué. Els qui el vau conèixer, sabeu del seu tarannà afectuós, comprensiu, acollidor que el va fer molt proper a tots els qui el vam tractar a Pompeia. El vaig conèixer als pocs dies d'arribar ell al convent. Era dimecres, hi havia rebot, i vaig veure un frare jove a l'entrada de Pompeia-Grups. Els qui em coneixeu, sabeu que tinc un caràcter força extravertit, així que de seguida em vaig apropar a ell i li vaig preguntar si era el frare nou que havia arribat. Després de les presentacions vam parlar una estona. Dintre meu vaig pensar que era simpàtic. L'endemà, abans de començar l'Eucaristia, vingué a saludar-nos al meu marit Rafel i a mi. I dia a dia ens vam anar apropant. Tant és així, que el Rafel li va agafar tanta confiança que tot sovint li deia: "Juli, anem a fer un cafetó?". Això era l'excusa per poder parlar amb ell, doncs les seves paraules eren tan enriquidores que sempre donaven fruit. Un dia li vaig dir: "Juli,

mai m'hauria pensat que una llavor tan bona podia costar tan sols un cafè". I ell, per resposta, deixà anar una bona rialla.



Amb el temps, la salut va anar minvant. Aquella cama cada vegada s'empitjorava i més d'una vegada el portà a l'hospital, però quan sortia tornava a fer la mateixa feina. Tant es va complicar que finalment el portaren a Sarrià, a contracor de tots els habituals de Pompeia. De moment semblava que el canvi anava bé però ben aviat va començar amb el vertigen i el veies com s'anava entristint. Però dintre seu sempre tenia l'amor de Déu, aquest Déu que li donà la vocació una mica tardana i que volgué emportar-se'l ben aviat.

A la pregunta: "Com et trobes?", sempre tenia la mateixa resposta: "Bé, bé". En una ocasió li vaig preguntar si a l'habitació tenia algun timbre per poder avisar els germans en cas que li passés alguna cosa a la nit. La seva resposta va ser: ¿Per què haig de preocupar-los i espantar-los? Quan me'n vaig a dormir em poso en mans de Déu, ¿i qui millor em pot cuidar? Tenia la humilitat de sant Francesc i sabia viure les petites coses; era un fidel seguidor del seu fundador, el sant d'Assís; l'evangeli era la seva norma; les seves homilies sempre et semblaven fetes a mida. Defectes? Segur que en tenia. Era una persona humana com nosaltres, però no ens pertoca jutjar-los si és que en tenia algun. No era rancuniós. Sempre deia que quan li passava alguna cosa sabia girar pàgina i tot quedava oblidat. Sabia escoltar el qui el necessitava.

Fa un parell de mesos, al carrer Roger de Flor, una senyora s'apropà a mi i em digué: "Vostè va a Pompeia, oi? ¿Sap que s'ha mort el pare Juli? El trobo molt a faltar. Vaig parlar amb ell algunes vegades i quan sortia em sentia renovada i plena d'optimisme". Però aquest optimisme que sortia d'ell es va anar apagant i fins i tot es tornà més reservat, no volia fer patir els qui l'envoltaven parlant de la seva malaltia.

No podíem pensar que el tindríem tan poc temps entre nosaltres. Potser sí

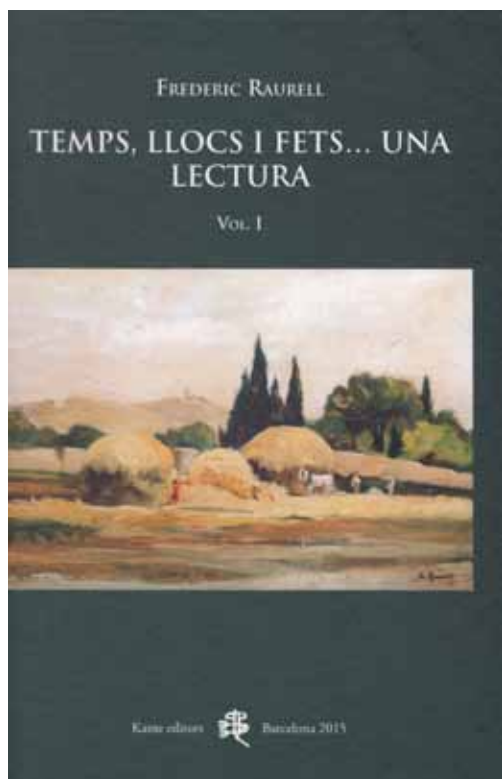
crèiem que algun dia ens donaria algun disgust. Ell deia que no arribaria als seixanta. Jo li responia: "No ho crec, tu tens una mala salut de ferro". El dia 29 de març de 2015, el Pare bo va voler tenir-lo al seu costat i ens deixà orfes de la seva amistat. Donem gràcies a Déu pel testimoni de fra Juli que va conviure amb nosaltres, que ens va estimar i el vam estimar. Va ser ell qui amb el seu exemple de fe i proximitat ens va apropar cap al Pare del Cel.

No vull acabar aquestes lletres sense acomiadar-me tal com ell ho feia a les eucaristies: "Germans, marxeu en pau i mireu de ser feliços fent el bé".



TEMPS, LLOCS I FETS... UNA LECTURA (VOL. I)

FRA JACINT DURAN I FRA MARTÍ ROSSELL



TEMPS, LLOCS I FETS... UNA LECTURA (VOL. I)

FREDERIC RAURELL
ED. KAME, BARCELONA

Aquest llibre s'obre amb dues fotografies que ens revelen el seu posterior contingut. La primera és la de l'autor mirant des d'una muntanya la vall de Núria. Malgrat que l'autor no vol, en aquest llibre, fer una autobiografia, i certament no ho és, no deixa de ser una mirada amable i rigorosa a una part del seu propi passat, una lectura contextualitzada i crítica des del camí recorregut. I a tra-

vés d'aquest camí va situant els fets conflictius i dolorosos de moments històrics que encara avui ens influencien profundament. Frederic Raurell no vol acumular simplement un munt de records, sinó que vol prendre's seriosament el treball de l'historiador: "El compromís de l'historiador és captar un passat parcialment veritable, no hi ha veritats absolutes... La 'veritat', sempre parcial, es descobreix, no es fabrica". No és la primera vegada que l'autor es posa en el terreny de la història. Ell és bibliista ben conegut, que ha impartit classes tant a Barcelona, com a Roma. Les seves publicacions són bàsicament en aquest camp. Però també ha fet força aportacions a la història i al franciscanisme.

La segona fotografia que encapçala el llibre, més grossa, és la del pare de l'autor. El fil conductor d'aquest llibre és el dietari del pare, que té dues parts, una que va des del 1927 fins a la guerra civil del 1936. I una segona que va del 1943 al 1957. Aquest dietari el va tenir la filla gran, Montserrat (germana de Frederic Raurell), i posteriorment passà a l'oncle Joan Raurell que, finalment, el va donar a fra Frederic. El seu pare, que ell defineix com una persona disciplinada i autoexigent, va passar de ser perseguit pels comitès revolucionaris de la guerra de 1936 a ser-ho pel règim franquista. El seu dietari, redactat d'una manera austera i sense concessions a la forma, és el fil que va marcant el treball de fra Frederic Raurell, ja que el text no és simplement autobiogràfic sinó que parla de tot el que està passant i intenta comprendre-ho.

El llibre s'estructura en dues parts. La primera part la titula: "Intent de resseguir". Comença per descriure l'entorn familiar a Sarrià i continua pel xoc violent de la guerra civil que va colpejar fortament la família. El pare va estar desaparegut durant tota la guerra. El llibre, però, no es queda en l'entorn familiar sinó que presenta els fets i reflexiona les conseqüències i les causes d'aquella guerra. En tretze seccions descriu la seva infantesa, la família, com era Sarrià, la persecució contra els caputxins, la Segona República, les causes de la Guerra Civil, la "Cruzada" o "Guerra Santa", la situació política complexa a Catalunya, el corrent catòlic renovador fins el 1936, la indústria flequera, la difícil situació laboral, la detenció i desaparició del pare...

La segona part del llibre, que titula "Un bisbe víctima de la dictadura franquista", es centra en la postguerra a partir de la figura d'aquest bisbe de Calahorra. El fil conductor del relat continua essent el dietari del pare; i, també, els propis records de fra Frederic i documentació que situa, analitza i aprofundeix el sentit dels fets que va presentant. El pare de l'autor va haver de rebre les conseqüències d'haver divulgat una Pastoral del bisbe Fidel García Martínez, de Calahorra, en què es divulgaven i comentaven les crítiques que Pius XI havia fet al nazisme en l'encíclica *Mit brennender Sorge*, advertint prou directament del risc que les idees nazis s'infiltrassin a Espanya. Aquesta Pastoral, publicada el 1942, reportà al bisbe una autèntica persecució que durà anys. Amb acusacions falses, s'aconseguí distanciar d'ell els altres bisbes espanyols, fins que va dimitir. El drama que va viure aquest bisbe dona peu a l'autor per presentar críticament l'actitud de la jerarquia durant l'època franquista i documentar-la àmpliament desfent alguns tòpics i opinions poc documentades. Acaba aquesta part

amb el trobament de l'autor amb el bisbe de Calahorra dins el marc de les sessions del Concili Vaticà II, i l'emoció que causà a don Fidel saber que el pare de l'autor havia divulgat la seva pastoral i per aquest motiu havia estat detingut.

Aquest llibre, doncs, com indica el títol, és una "lectura", o millor, una reflexió cercant raons, perquè, i obrint noves preguntes de "fets" que han marcat el nostre jo col·lectiu, però des dels "temps i llocs" de la pròpia experiència personal, familiar, d'Església i de país. Tot aquest itinerari descrit en el llibre està acompanyat de fotografies i il·lustracions que ajuden a entrar més fàcilment dins el tema que està tractant. És especialment remarcable la bella pintura de la portada, feta per la germana de l'autor, de l'horta del convent de Sarrià, convent on resideix actualment fra Frederic Raurell. Però aquest només és el començament. L'obra és el volum I del que vol ser una reflexió més ampla i, per tant, amb voluntat de ser continuada en altres volums. Segur que els pròxims volums seran del mateix interès que l'actual. És d'agrair aquest treball tan personal i a la vegada que tant ens incumbeix. Tant de bo trobi força lectors que se n'aprofitin.



HIMNARI FRANCISCÀ

JORDI LLABRÉS



HIMNARI FRANCISCÀ

JOSEP MARIA SEGARRA
CONVENT DE FRAMENORS CAPUXINS,
PALMA DE MALLORCA, 2015.

Excel·lent i de gran utilitat és el darrer treball que ens ha ofert Fra Josep Maria Segarra, ofm. cap. *Himnari Franciscà*, tal com indica el seu nom és un recull de goigs, cançons i himnes propis de la nostra família franciscana. Alguns dels que hi podem trobar són adaptacions de textos del mateix Pare Sant Francesc i, d'altres, són composts perquè el poble de Déu pugui lloar a un gran nombre d'advocacions marianes vinculades al franciscanisme, de sants i beats del mateix Orde, així com també alguns d'aquells que a hores d'ara van fent camí cap a la beatificació i canonització, és a dir, els venerables i servents de Déu.

És ben conegut l'interès que desperta en Fra Josep Maria el fet musical popular i la seva afició per col·leccionar fulls de goigs, també la seva pertinença a l'associació catalana dels *Amics dels Goigs*, i amb

aquest recull ha demostrat una vegada més la seva capacitat de recerca, de selecció i de presentació. Cal destacar que es tracta d'un himnari que tot d'una comença a gaudir de vida. Ho demostra el fet que just sortit de la impremta, la comunitat que compartim la nostra fe a l'església conventual dels Caputxins de Ciutat de Mallorca, l'adoptarem per propi i es convertí en eina bàsica per a l'animació dels cants en les celebracions. Penso que això mateix ha succeït en el si de les altres comunitats de la Província Caputxina de Catalunya, en les de les Caputxines del Bon Pastor i en les fraternitats de terciaris franciscans que trobem aixopluc espiritual en els frares caputxins.

En escriure aquestes paraules sento la necessitat de destacar un detall. El Pare Segarra (així és conegut a Palma) volgué enllestir la seva àrdua i ben complida tasca el mateix dia de la festa de Sant Antoni de Pàdua. Això és mostra fefaent de la seva vinculació i responsabilitat amb l'obra social que sota el patrocini d'aquest sant taumaturg desenvolupa la comunitat de framenors caputxins i que, en els últims anys, ha esdevingut una de les activitats solidàries amb més visibilitat i compromís a tota l'illa de Mallorca.

L'Himnari Franciscà és un treball realitzat en clau d'humilitat franciscana. Qui vulgui escorcollar en les seves pàgines no hi podrà descobrir grans pretensions, ja que l'autor no les té. La seva única intenció era la de fer una aportació prou útil per a l'animació de les celebracions i aplecs seràfics. A més cada un dels 266 cants recollits esdevé una pregària. Ben segur que el temps donarà la raó a Fra Josep Maria i es podrà sentir satisfet per la feina duta a terme.

Com a ministre de la fraternitat del Terç Orde Franciscà, restaurada en el mateix convent mallorquí, gràcies a la iniciativa, dinamisme i experiència en el camp, del bon amic Josep Maria, vull agrair-li ben de cor la consideració que ha tingut de dedicar-nos aquest treball seu.



¡HOLA, ALEGRÍA; BIENVENIDA, LIBERTAD!

ARMONÍA EN CLAVE FRANCISCANA
 JUAN ANTONIO ADÁNEZ SILVÁN
 ED. PPC, MADRID 2015.

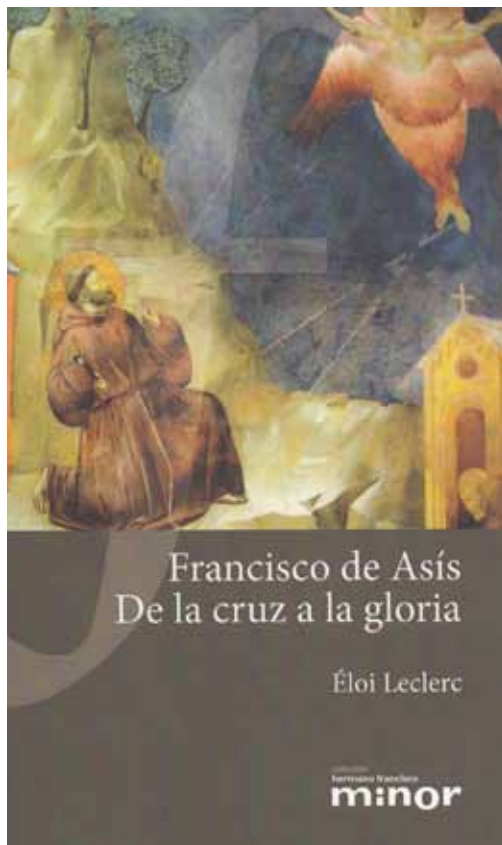
Fra Juan Antonio, ofmconv, que porta anys treballant en pastoral juvenil i acompanyant grups i persones, ens ofereix en aquest llibre un recull de reflexions, testimonis, contes..., que poden ajudar com a material per a la catequesi o els grups. Vol ser un llibre sobre la recerca de la joia, guiat per l'experiència de Francesc d'Assís.

FRANCISCO DE ASÍS, DE LA CRUZ A LA GLORIA

ÉLOI LECLERC
 ED. FRANCISCANAS ARANTZAZU, COL. MINOR,
 VITORIA-GASTEIZ 2015.

En aquesta biografia inèdita, Éloi Leclerc, autor del famós "Saviesa d'un pobre", ens presenta, en el llenguatge senzill i poètic que el caracteritza, l'itinerari espiritual del *Poverel·lo*. De lectura ràpida i fàcil, aquest llibre és una excel·lent introducció a la vida del Pobre d'Assís que, per la seva vida i el seu exemple més que pels seus discursos, ajudà a canviar l'Església del seu temps.

El volum conté un apèndix amb textos escollits de la vida de sant Francesc, segons les biografies antigues.

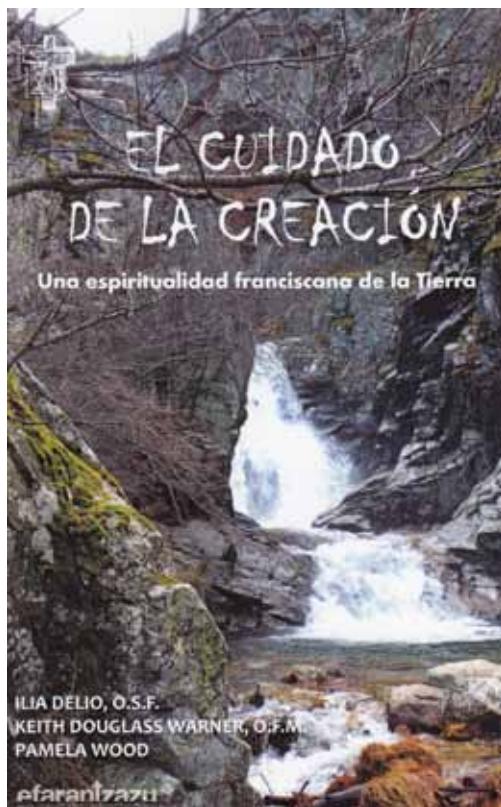
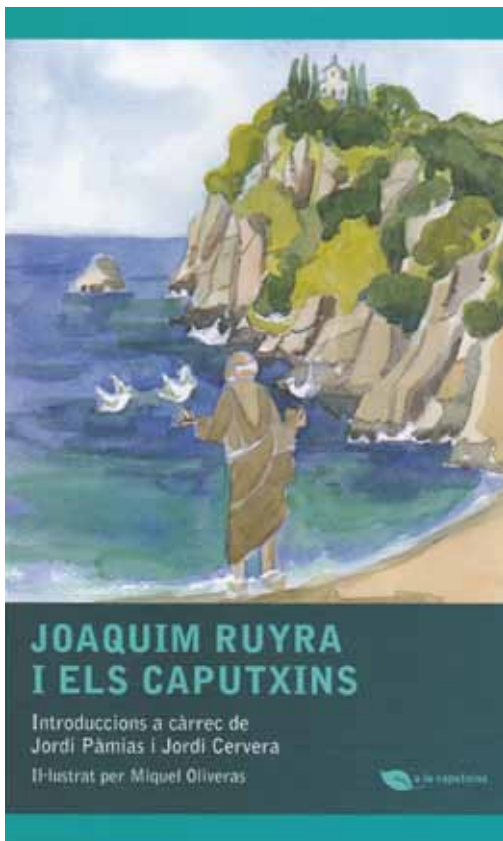


JOAQUIM RUYRA I ELS CAPUTXINS

ED. MEDITERRÀNIA, COL. A LA CAPUTXINA,
BARCELONA 2015.

Joaquim Ruyra, considerat un dels grans prosistes de la literatura catalana i un esplèndid dominador del llenguatge, fou també un home vinculat als caputxins, especialment a les comunitats d'Arenys de Mar i de Pompeia (Barcelona).

Aquest volum conté tres narracions breus, que el mestre Ruyra va dedicar a l'entorn caputxí: "La bona olor de sant Francesc", una glossa de la figura del sant; "El frare escalfallits", un divertiment sobre les peripècies de fra Pancraci, basat en un equívoc lingüístic, i "Les coses benignes", un acostament a la veritable essència franciscana d'amor i caritat en comunió amb la natura, amb l'entranyable figura de fra Serafí dels Ocells.



EL CUIDADO DE LA CREACIÓN. UNA ESPIRITUALIDAD FRANCISCANA DE LA TIERRA

ILIA DELIO, KEITH DOUGLASS WARNER,
PAMELA WOOD
ED. FRANCISCANAS ARANTZAZU, VITORIA-
GASTEIZ 2015.

Aquest volum mostra com la Tradició Franciscana pot ajudar a pal·liar la crisi ecològica actual. Aquest llibre és com una sàvia contribució a la teologia ecològica, basada en l'antiga tradició cristiana, que veu a la Terra com la nostra germana i mare. Tal com diu Denis Edwards en el pròleg, la cura de la Creació és part de la recuperació de la teologia franciscana per a la nostra nova època, i és única en la seva combinació de tres disciplines interrelacionades: l'ecologia informada científicament, la teologia i la pràctica de l'acció reflexiva.

**«És una gran vergonya que els
sants hagin realitzat les obres
i que nosaltres, contant-ho, en
vulguem rebre glòria i honor»**

Admonició 6,3

(Sant Francesc d'Assís)